

บทที่ 5

บทบาททางด้านเศรษฐกิจ การค้า ในอดีตของกลุ่มคนจีน ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และการเกิดขึ้นของตลาดจีน เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์

พัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นทั้งในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งได้มีการดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและเปิดประเทศจนนำไปสู่สถานะของการหลั่งไหลเข้ามาของทุนต่างชาติเป็นจำนวนมากนั้น ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ซึ่งขณะนี้ได้ดำรงอยู่ภายใต้บริบทของการเป็นชุมทางเศรษฐกิจและประตูการค้าที่สำคัญให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างเช่น ไทย และจีน ดังที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในบทที่ 3-4 แล้วนั้น ถือได้ว่าเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่ช่วยในการวิเคราะห์ให้เห็นถึงสาเหตุและปัจจัยที่เป็นผลสืบเนื่องให้กลุ่มคนจีนหลั่งไหลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา การเข้ามามีบทบาททางด้านเศรษฐกิจการค้าของคนจีนใน สปป.ลาว ตลอดจนการเกิดขึ้นของตลาดจีน เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี

และจากผลการศึกษา พบว่า ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18- ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา กลุ่มคนจีนได้อพยพตั้งถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง เพื่อแสวงหาอาชีพใหม่ในดินแดนเอเชียอาคเนย์หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนมาก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุผลทางการเมือง นับตั้งแต่สงครามฝิ่น(ปีค.ศ. 1839-1842) สงครามกบฏชาตินิยม ตลอดจนสงครามโลกครั้งที่ 2 และเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจที่คนจีนต้องเผชิญกับสภาวะความอดอยาก อันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความหนาแน่นของประชากรทำให้เกิดการแย่งชิงพื้นที่ในการทำมาหากินทางการเกษตร ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นมูลเหตุจูงใจสำคัญที่ส่งผลให้คนจีนอพยพออกนอกประเทศ กลุ่มคนจีนที่อพยพเข้าสู่เอเชียอาคเนย์ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มาจากมณฑลทางตอนใต้ของจีน อาทิเช่น ยูนนาน(หยุนหนาน) กวางตุ้ง ผู้เจี้ยนหรือฮกเกี้ยน และกวางสี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มณฑลดังกล่าวอยู่ใกล้กับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และถ้าแบ่งกลุ่มคนจีนอพยพตามการจัดแบ่งกลุ่มของฝรั่งเศส สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มจีนกวางตุ้ง(Canton Group) กลุ่มจีนผู้เจี้ยนหรือฮกเกี้ยน(Fukien or

Hokkien Group) กลุ่มจีนไหหลำ(Hainan) กลุ่มจีนแต้จิ๋ว(Teochiu Group) และกลุ่มจีนแคะ(Kheh Group) (Victor Purcell, 1965: 176)

กล่าวเฉพาะในกลุ่มประเทศอินโดจีน(กัมพูชา ลาว เวียดนาม) พบว่า กลุ่มคนจีนที่กระจายตัวอยู่ใน 3 ประเทศ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนจีนกวางตุ้งและกลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว ที่เดินทางเข้ามาทางทะเล โดยเราจะเรียกกลุ่มคนจีนเหล่านี้ว่า “จีนโพ้นทะเล” (Oversea Chinese) กลุ่มคนจีนกลุ่มนี้มักจะอาศัยอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ หรือเมืองตามชายฝั่งที่มีทางออกทะเล หรือเป็นเมืองที่มีการเดินทางสะดวก ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้ามาประกอบอาชีพค้าขาย อาทิเช่น ค้าข้าว ทำการเกษตร จับปลา ตลอดจนดำเนินธุรกิจ อุตสาหกรรม โรงเลื่อย โรงงานทำน้ำแข็ง โรงงานย้อมผ้า ตลอดจนเข้ามาเป็นแรงงานในเหมืองแร่ และไร่เกษตรกรรมขนาดใหญ่ เป็นต้น

ในขณะเดียวกันก็มีกลุ่มคนจีนอีกกลุ่มหนึ่งเดินทางเข้ามาในกลุ่มประเทศอินโดจีน ที่เรียกว่า “จีนบก” (Overland Chinese) โดยเดินทางตามเส้นทางบกผ่านภูเขา หุบเขา และป่า เข้ามาในลักษณะของการเป็นกองคาราวาน คือ พ่อค้าจีนขนานานที่นำสินค้าจากทางตอนใต้ของจีนเข้ามาขายยังลาวและไทย ตลอดจนรับซื้อสินค้าของชาวบ้านและกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามเส้นทางกลับไปขาย ซึ่งกลุ่มคนจีนเหล่านี้ ได้มีเส้นทางในการเดินทางเข้ามาค้าขายหลายเส้นทางด้วยกัน อาทิเช่น 1.เส้นทางจากทางตอนใต้ของจีนผ่านเส้นทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของลาวและเดินทางต่อไปยังหลวงพระบาง 2. เส้นทางจากทางตอนใต้ของจีนผ่านเมืองสิง-หลวงน้ำทา-เวียงภูคา และเดินทางต่อไปยังเมืองน่าน เป็นต้น(ดูแผนที่ 2 ประกอบ)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 แผนที่ 2 เส้นทางการค้าที่สำคัญทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของสปป.ลาว
 ในช่วงศตวรรษที่ 19
 ที่มา: Andrew Walker, 1999: p.31.
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

จากการรวบรวมสถิติจำนวนคนจีนในกลุ่มประเทศอินโดจีนตั้งแต่ปีค.ศ. 1889 เป็นต้นมา(ดูตาราง 10 -11 ประกอบ) จะสังเกตเห็นว่า เมื่อทำการเปรียบเทียบจากตัวเลขการอพยพของกลุ่มคนจีนในอินโดจีน พบว่า คนจีนได้มีการอพยพเข้าสู่ประเทศเวียดนามมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวียดนามใต้(โคชินไชน่า) ซึ่งเป็นอาณาบริเวณของเมืองท่าทางการค้าที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศในเขตลุ่มน้ำโขงตอนใต้ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่มคนจีนมีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำมาหากินในลาวน้อยที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ 1. ลาวขาดแคลนพื้นที่ชายฝั่งทะเล 2. ระบบการติดต่อคมนาคมทั้งภายในและภายนอกของลาวไม่ค่อยสะดวก 3. ลาวมีระบบการค้าขนาดเล็ก และ 4. ลาวมีระบบเศรษฐกิจที่ล่าช้า เพราะฉะนั้นทั้ง 4 ประการจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คนจีนเข้ามาอยู่อาศัยค่อนข้างน้อยในลาว(Purcell Victor, 1965: 175)

ตาราง 10
จำนวนคนจีนในอินโดจีน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1889-1913

ประเทศ	จำนวนกลุ่มคนจีนในแต่ละปี(คน)				
	ปีค.ศ. 1889	ปีค.ศ. 1906/07	ปีค.ศ. 1911	ปีค.ศ. 1913	รวม
โคชินไชน่า	56,500	108,398	156,000	141,000	461,898
ตังเกี๋ย	7,467	31,138	32,000	41,800	112,405
อันนัม	ไม่ปรากฏ ข้อมูล	ไม่ปรากฏ ข้อมูล	7,000	6,112	13,112
กัมพูชา	20,000	59,813	91,000	114,500	285,313
ลาว	ไม่ปรากฏ ข้อมูล	692	7,000	500	8,192

ที่มา: พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ, ประวัติคนเชื้อสายจีนในเวียดนามเหนือกับการอพยพกลับประเทศจีนในปี ค.ศ 1978-1979, 2543 หน้า 31.

ตาราง 11
จำนวนคนจีนในอินโดจีน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1921-1937

ประเทศ	จำนวนกลุ่มคนจีนในแต่ละปี(คน)			
	ปีค.ศ. 1921	ปีค.ศ. 1931	ปีค.ศ. 1937	รวม
โคชินไชน่า	156,000	205,000	171,000	532,000
ตั้งเกีย	32,000	52,000	35,000	119,000
อันนัม	7,000	10,000	11,000	28,000
กัมพูชา	91,000	148,000	106,000	345,000
ลาว	7,000	3,000	3,000	13,000

ที่มา: Victor Purcell C.M.G., The Chinese in Vietnam(North and South) ,Cambodia and Laos, 1965 . pp.173-175.

กลุ่มคนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนเอเชียอาคเนย์และอินโดจีนส่วนใหญ่ ต่างเข้ามา มีอิทธิพลและบทบาทสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ การค้า จะสังเกตเห็นได้จากการเข้ามาประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นทางการเป็น พ่อค้า นายทุน ผู้ประกอบการ นักอุตสาหกรรม ซึ่งมีบทบาทในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเหล่านี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศอินโดจีน เนื่องจากในช่วงของการตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก ส่งผลทำให้กลุ่มประเทศดังกล่าวเป็นประเทศค้าหลังทางด้านอุตสาหกรรมและทางการค้าขาย สืบเนื่องจากระบบการค้าในช่วงเวลานั้น ถูกผูกขาดด้วยกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม

5.1 พัฒนาการและบทบาททางด้านเศรษฐกิจการค้าในอดีตของกลุ่มคนจีนใน สปป.ลาว

กล่าวถึงกลุ่มคนจีนในลาว พบว่า กลุ่มคนจีนได้มีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในลาวมาตั้งแต่ปลายคริสต์วรรษที่ 18 เป็นต้นมา แต่มิได้ปรากฏว่ามีจำนวนมากน้อยเท่าใดในแต่ละช่วงอย่างชัดเจน ถ้าทำการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนคนจีนที่เข้ามาในอินโดจีนตั้งแต่ปีค.ศ. 1889-1937 พบว่าจำนวนคนจีนในลาวก็ยังมีจำนวนที่น้อยกว่าประเทศเวียดนามและกัมพูชาก่อนข้างมาก(ดูตาราง 12 ประกอบ) คนจีนที่เข้ามาอยู่ในลาวส่วนใหญ่เดินทางอ้อมเข้ามาผ่านทางประเทศไทยและตอนใต้ของเวียดนาม

ตาราง 12

จำนวนคนจีนในอินโดจีนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1889-1937

ประเทศ	จำนวนคนจีน(คน)
เวียดนาม	1,266,415
กัมพูชา	630,313
ลาว	21,192
รวม	1,917,920

ที่มา: พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ, ประวัติคนเชื้อสายจีนในเวียดนามเนื่องกับการอพยพกลับประเทศจีนในปี ค.ศ. 1978-1979, 2543 หน้า 31.

หมายเหตุ

1. ตัวเลขของปี ค.ศ. 1889 – 1913 จากพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ, ประวัติคนเชื้อสายจีนในเวียดนามเนื่องกับการอพยพกลับประเทศจีนในปี ค.ศ. 1978-1979, 2543 หน้า 31.
2. ตัวเลขของปี ค.ศ. 1921 1931 1937 อ้างใน Victor Purcell C.M.G., The Chinese in Vietnam (North and South), Cambodia and Laos, 1965 . pp 173-175.

กลุ่มคนจีนส่วนใหญ่ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพในลาวนั้น เป็นกลุ่มคนจีนที่เดินทางมาจากหลายหลายเมืองด้วยกัน คือ กวางตุ้ง ยูนนาน(หยุนหนาน) ชัวเถาไห่หนาน ผู้เจี้ยน กวางโจว กวางสี โดยได้มีการกระจัดกระจายตัวเพื่อตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพในหลายหลายพื้นที่ด้วยกันในลาวทั้งตอนเหนือ ตอนกลาง และตอนใต้ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นที่เวียงจันทน์ ปากเซ สะหวันเขต หลวงพระบาง ท่าแขก เขียงขวาง ซำเหนือ เมืองไซ พงสาลี เมืองสิง ปากซัน บ้านห้วยทราย และ หลวงน้ำทา (ดูตาราง 13 ประกอบ)

ตาราง 13 ชุมชนคนจีนในลาว ปี ค.ศ. 1959

เมือง	จำนวนประชากรทั้งหมด (คน)	จำนวนคนจีน (คน)	ร้อยละของคนจีน	แหล่งที่มาของคนจีน
เวียงจันทน์	68,000	15,000	22	มากกว่า 50% มาจากชั่วเถา รองลงมาคือกลุ่ม ฮากกะ หยุนหนาน และไห่หนาน ตามลำดับ
ปากเซ	8,000	7,500	94	50% มาจากชั่วเถา, 40% มาจากฮากกะ, 10% มาจากไห่หนาน กวางตุ้ง หยุนหนาน
สุวรรณเขต	8,500	3,500	41	60% มาจากชั่วเถา, 40% มาจากฮากกะ กวางตุ้ง ไห่หนาน และฝูเจี้ยน
หลวงพระบาง	11,000	1,800	16	40% มาจากไห่หนาน, 40% มาจากชั่วเถาอีก 20% มาจากหยุนหนาน กวางตุ้ง ฮากกะ
ท่าแขก	5,500	1,500	27	ส่วนใหญ่มาจากชั่วเถาและฮากกะ
เชียงขวาง	3,500	1,300	37	ส่วนใหญ่มาจากกวางตุ้ง หยุนหนาน และมีคน ส่วนบางส่วนที่มาจากชั่วเถา
เมืองไซ	2,000	400	20	90% มาจากหยุนหนาน อีก 10% มาจากชั่วเถา และไห่หนาน
ซำเหนือ	3,000	500	17	ส่วนใหญ่มาจากหยุนหนานและไห่หนาน

ที่มา: J.M. Halpern, The Role of the Chinese in Lao Society, 1990. pp 31-32.

ตาราง 13 ชุมชนคนจีนในลาว ปี ค.ศ. 1959 (ต่อ)

เมือง	จำนวนประชากรทั้งหมด (คน)	จำนวนคนจีน (คน)	ร้อยละของคนจีน	แหล่งที่มาของคนจีน
พงสาลี	2,500	400	8-12	90% มาจากหุนหนาน อีก10% มาจากไห่หนาน กวางตุ้งและชัวเถา
เมืองสิง	1,500	200	13	90% มาจากหุนหนาน อีก10% มาจากไห่หนาน กวางตุ้งและกวางโจว
ปากซัน	2,500	200	8	มาจากชัวเถา
บ้านห้วยทราย	1,500	60	0.25	80% มาจากไห่หนาน รองลงมาคือกลุ่มที่มาจากหุนหนานและกวางสี
หลวงน้ำทา	2,200	50	2.3	ส่วนใหญ่มาจากหุนหนาน ไห่หนาน และชัวเถา

ที่มา: J.M. Halpern ,The Role of the Chinese in Lao Society, 1990. pp 31-32.

ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้ามาประกอบอาชีพ ค้าขาย เป็นผู้นำเข้า-ส่งออกสินค้า เป็นเจ้าของกิจการ ร้านค้าเช่น ร้านขายข้าว ร้านขายอาหาร ร้านย้อมผ้า โรงงานทำอิฐ โรงสีข้าว เป็นช่างตัดผม เป็นช่างทองและเป็นเกษตรกรปลูกผักขาย เป็นต้น กล่าวได้ว่าคนจีนที่อาศัยอยู่ในลาวถือเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจมากกว่าคนลาวในท้องถิ่น สังกัดได้จากจำนวนร้านค้าที่คนจีนเป็นเจ้าของในแต่ละเมือง(ดูตาราง 14 ประกอบ) การที่คนจีนก้าวขึ้นมามีบทบาททางด้านเศรษฐกิจในสังคมลาวได้นั้น เป็นเพราะมีความถนัดในการประกอบอาชีพค้าขายมากกว่าคนลาว ตลอดจนเป็นนิสัยของคนจีนที่เวลาไปอยู่ที่ไหนก็มักจะทำการค้าในพื้นที่นั้นๆ ในขณะที่เดียวกันคนลาวก็ไม่มี ความถนัดทางด้านค้าขายเหมือนอย่างเช่นกับคนจีน ซึ่งส่วนใหญ่คนลาวจะถนัดในการทำการเกษตรและรับราชการมากกว่า

ตาราง 14 จำนวนกิจการร้านค้าของคนจีนในแต่ละเมืองของลาว ปี ค.ศ. 1959

เมือง	จำนวนร้านค้าทั้งหมด	จำนวนร้านค้าที่เป็นของคนจีน	คิดเป็นร้อยละ
เวียงจันทน์	1,500	749	50.0
ปากซัน	40	37	92.5
เชียงขวาง	50	25	50.0
หลวงพระบาง	233	190	81.0
เมืองไซ	8	4	50.0
พงสาลี	30	15	50.0
ปากเซ	390	372	93.0

ที่มา: J.M. Halpern, The Role of the Chinese in Lao Society, 1990. pp. 34.

ภายหลังปีค.ศ. 1954 ลาวซึ่งอยู่ในฐานะของการเป็นประเทศเอกราชใหม่ มีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณ 35,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพขายปลีกทั่วไป หรือไม่ก็เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมขนาดเล็ก อีกทั้งประกอบการค้าพืชไร่และการปล่อยเงินกู้ให้แก่ชาวพื้นเมือง ซึ่งชาวจีนมักนิยมอาศัยอยู่ในเขตรอบๆ นครเวียงจันทน์และเมืองใหญ่ๆ แถบบริเวณชายฝั่งแม่น้ำโขง เช่น ปากเซ สะหวันเขต และจำปาศักดิ์ มากกว่าที่จะอยู่ในถิ่นทุรกันดารอื่นๆ ของลาว โดยชาวจีนเหล่านี้มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนอยู่ที่นครเวียงจันทน์จำนวน 3 แห่งด้วยกัน เพื่อใช้เป็นโรงเรียนสำหรับบุตรหลานของพวกเขา แต่โรงเรียนทั้งสามแห่งล้วนแต่มีการเรียนการสอนอยู่ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ ครอบครัวชาวจีนส่วนใหญ่ที่มีฐานะดี จึงนิยมส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก ในขณะที่ครอบครัวชาวพื้นเมืองซึ่งโดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบทแทบไม่มีโอกาสในการศึกษา ดังนั้น จึงส่งผลทำให้บุตรหลานชาวจีนกลายเป็นพวกที่อ่านออกเขียนได้มากกว่าชาวพื้นเมือง และอาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่บรรดาพ่อค้าชาวจีนและครอบครัวของคนเหล่านี้ จะมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจของลาวตลอดมา กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ชาวจีนนั้น ได้มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและการค้าของลาวมาตั้งแต่อดีต

จวบจนกระทั่งที่รัฐบาลลาวได้ประกาศพระราชกฤษฎีกา ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1959 ห้ามไม่ให้คนต่างด้าวประกอบอาชีพต่างๆ ดังต่อไปนี้ ซึ่งถือเป็นอาชีพเฉพาะของชาวลาวเท่านั้น เช่น การขนส่งทางบกและทางน้ำ การค้าอาวุธยุทโธปกรณ์ การค้าวิทยุสื่อสาร การพิมพ์ การขับรถโดยสารแท็กซี่ การขับรถบรรทุก การถือสัมภาระรับจ้าง การทำป่าไม้ การค้าถ่านหิน การเสริมสวย การฆ่าสัตว์ การประมงและธุรกิจโรงรับจำนำ เป็นต้น จึงส่งผลให้บทบาทของพ่อค้าชาวจีนในลาวลดลงอย่างเห็นได้ชัดในช่วงเวลานี้

แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มพ่อค้าชาวจีนได้หาทางออกโดยการหาชาวลาวเข้ามาเป็นเจ้าของถือกรรมสิทธิ์ในกิจการการลงทุนนั้นๆ แทนตนเอง หรือไม่ก็ให้ภรรยาชาวลาวทำหน้าที่เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจเหล่านี้แทนพวกตน นอกจากนี้การที่กลุ่มพ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ สามารถเข้ามามีบทบาทครอบงำทางเศรษฐกิจในลาวและสามารถรักษาบทบาทและสถานภาพของตนเองไว้ได้นั้น ก็เป็นเพราะพ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ได้ประสานผลประโยชน์ร่วมกับกลุ่มนายทหารฝ่ายขวาของลาวมาโดยตลอด แม้กระนั้นก็ดีในระยะที่ผ่านมาก็มิได้เกิดปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของตลาดเงินที่ดำเนินการค้าขายโดยเฉพาะชาวจีนและขายเฉพาะสินค้าเงิน อย่างที่ปรากฏเมื่อเร็วๆ นี้ ซึ่งเป็นประเด็นที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต้องการศึกษาวิจัย เพื่อหาคำอธิบายในแง่มุมต่างๆ

ต่อมาในช่วงปีค.ศ. 1962-1975 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดสงครามคอมมิวนิสต์ในลาวขึ้น อันเป็นการต่อสู้กันระหว่างลาวฝ่ายซ้ายและลาวฝ่ายขวา กล่าวได้ว่าเป็นช่วงที่ สภาพเศรษฐกิจการค้าของลาวส่วนใหญ่ดำรงอยู่ได้ด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาผ่านทางประเทศไทย เนื่องจากสหรัฐอเมริกาอยู่ในฐานะของการเป็นผู้ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ลาวฝ่ายขวาในการต่อสู้กับลาวฝ่ายซ้าย กล่าวถึงกลุ่มคนจีนในเวลานั้น พบว่า การดำเนินธุรกิจการค้าของกลุ่มคนจีนในช่วงเวลาดังกล่าวได้พึ่งพาอาศัยอำนาจของกลุ่มลาวฝ่ายขวาเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างธุรกิจการค้าเกี่ยวกับการนำเข้า-ส่งออกสินค้าแทบทั้งหมดของลาว (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2547: 247-248) แต่ภายหลังจากที่ลาวฝ่ายซ้ายได้รับชัยชนะและ ได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทในการเป็นผู้บริหารประเทศในปีค.ศ. 1975 เป็นต้นมานั้น ส่งผลทำ

ให้บทบาททางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มคนจีนถูกจำกัดลง สืบเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามแนวสังคมนิยมของลาวฝ่ายซ้าย ซึ่งได้มีการจำกัดการค้าขายมากยิ่งขึ้น จนส่งผลทำให้กลุ่มคนจีนบางกลุ่มทนไม่ได้ต่อสถานะที่บีบคั้น และได้อพยพออกมาตั้งถิ่นฐานและดำเนินธุรกิจการค้ายังฝั่งประเทศไทย

แต่เมื่อรัฐบาลลาวได้มีการดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจตามแนวทางของระบบทุนนิยมเมื่อปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา ภายใต้การดำเนินนโยบายจินตนาการใหม่ ที่มีการเปิดประเทศ เน้นการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ด้วยแรงกระตุ้นจากนโยบายดังกล่าว ส่งผลทำให้กลุ่มคนจีนรุ่นใหม่ได้หันมาให้ความสนใจและเข้ามาดำเนินธุรกิจการค้าในลาวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเวียงจันทน์ เมืองหลวงของสปป.ลาว ซึ่งสังเกตเห็นได้จาก การเข้ามาดำเนินธุรกิจร้านค้าอาทิเช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้า เป็นต้น

5.2 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของกลุ่มคนจีนในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว

กล่าวเฉพาะการอพยพเข้ามาของกลุ่มคนจีนและการเข้ามามีบทบาททางด้านเศรษฐกิจการค้าของกลุ่มคนจีนในเมืองห้วยทรายนั้น พบว่า มิใช่เป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่งจะพบเห็นได้เฉพาะในสังคมยุคโลกาภิวัตน์เท่านั้น แต่ได้มีพัฒนาการและการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจในลักษณะและบทบาทที่แตกต่างกันในแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นเพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการและการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจการค้าของกลุ่มคนจีนในเมืองห้วยทราย ตลอดจนความแตกต่างของบทบาท สถานภาพ และการปรับเปลี่ยนลักษณะการเข้ามาของกลุ่มคนจีนในแต่ละช่วง ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งช่วงในการอธิบายออกเป็น 4 ช่วงด้วยกัน คือ 1. ก่อนตกเป็นอาณานิคม 2. ช่วงตกเป็นอาณานิคมปี ค.ศ. 1893-1953 3. ช่วงภายหลังได้รับเอกราชปี ค.ศ. 1954-1975 และ 4. ช่วงสังคมนิยมเข้มข้น ปี ค.ศ. 1975-1986 โดยมีรายละเอียด ต่อไปนี้

5.2.1 ช่วงก่อนการตกเป็นอาณานิคม

เมื่อย้อนกลับไปทำการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ และคำบอกเล่าจากคนในชุมชนพบว่า กลุ่มคนจีนได้เริ่มเข้ามามีบทบาททางด้านเศรษฐกิจ การค้าในเมืองห้วยทรายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1800 โดยเข้ามาในลักษณะของการเป็นกองคาราวานพ่อค้าจีน (Chinese Caravans) หรือเรียกอีกอย่างว่า “จีนบก” (Overland Chinese) ที่เดินทางตามเส้นทางการค้าที่สำคัญ คือ เส้นทางคาราวานจากยูนนานผ่าน

หลวงน้ำทา เวียงภูคา ห้วยทราย และข้ามแม่น้ำโขงผ่านมายังเมืองเชียงของ สืบเนื่องมาจากในช่วงเวลานั้นมีการปกครองแบบรัฐบริวาร(Tributary State) อันมีเมืองน่านและเมืองหลวงพระบางเป็นศูนย์กลาง โดยในปีค.ศ. 1805 เมืองหลวงน้ำทา เวียงภูคา และสิบสองพันนา ได้อยู่ในฐานะของการเป็นเมืองบริวารของน่าน แต่เนื่องจากเมืองน่านตั้งอยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสมในการควบคุมการค้าคาราวาน อีกทั้งแม่น้ำน่านมีเกาะแก่งที่ขวางทางเดินเรือ จึงส่งผลทำให้เมืองเชียงของซึ่งอยู่ในฐานะของการเป็นเมืองพี่เมืองน้องของเมืองน่าน ได้รับมอบหมายให้เป็นเมืองหน้าด่านเพื่อทำการจัดเก็บภาษีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้าคาราวานที่ข้ามมายังฝั่งไทย(Andrew Walker, 1999: 29-41) ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้เส้นทางการค้าดังกล่าว มีบทบาทสำคัญต่อการค้าของกองคาราวานพ่อค้าจีนและกองคาราวานของกลุ่มพ่อค้าอื่นๆ อาทิเช่น กลุ่มพ่อค้าชาวลื้อ กลุ่มพ่อค้าชาวไทใหญ่ (เงี้ยว) เป็นต้น

ในขณะที่ตามเส้นทางการค้าดังกล่าวได้มีการตั้งบ้านเรือนของชาวบ้านอยู่อย่างเบาบาง แต่เอกสารฝรั่งเศสได้มีการบันทึกว่า เส้นทางการค้าดังกล่าวในช่วงฤดูแล้งจะคึกคักไปด้วยกองคาราวานพ่อค้าจีน (Smyth H. Warington , 1998: 46-47) ที่บรรทุก *ฝิ่น* ซึ่งถือเป็นสินค้าที่สำคัญมากของอาณาจักรและปรากฏหลักฐานในปี ค.ศ. 1905 ว่ามีชาวเขาหลายเผ่าและชาวจีนบางกลุ่มได้มีอาชีพปลูกฝิ่นขาย โดยมีเมืองอิง เป็นเมืองที่ผลิตฝิ่นที่สำคัญ (ณัชชา เลหาศิรินาถ, 2541: 105-106) *ใบชา* ซึ่งถือเป็นสินค้าออกที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ส่วนใหญ่จะเพาะปลูกทางด้านตะวันออกของเมืองยูนนาน อาทิเช่นเมืองอิง ที่สามารถผลิตใบชาได้ประมาณ 200 ม้าต่อปี และเมืองหล้า ซึ่งเป็นเมืองที่มีใบชาเป็นสินค้าที่สำคัญที่สุด *เกลือ* ซึ่งเป็นสินค้าที่มีความสำคัญและมีมากในบริเวณเมืองของมณฑลยูนนานและเมืองบ่อเต็น (ชายแดนลาว-จีน) โดยในเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้มีการบันทึกว่า

“มีบ่อเกลือเป็นจำนวนมากในเขตสิบสองพันนา เมืองที่มีบ่อเกลืออยู่มาก คือ เมืองบ่อแฮ้ว ซึ่งชาวเมืองนี้จะผลิตเกลือเป็นอาชีพหลัก โดยจะมีกองคาราวานเข้ามารับซื้อเกลือเพื่อนำไปขายยังเมืองต่างๆ ซึ่งในช่วงฤดูทำเกลือสินเธาว์ เมืองบ่อแฮ้วจะเต็มไปด้วยม้าต่างและวัวต่างของพ่อค้าหัวเมืองที่เดินทางมาซื้อเกลือไปขายยังเมืองเชียงรุ่ง เมืองลวง เมืองพง เมืองฮ่า เมืองล่า เป็นต้น”

(ณัชชา เลหาศิรินาถ, 2541: 106)

ตลอดจน *ผ้าไหม* *หนังขนสัตว์* *โลหะ* และ *หมวก* บนหลังพ่อออกขายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามเส้นทางและตลาดตอนบนของสยาม คือ ล้านนา ในช่วงเวลานั้น โดยขากลับกองคาราวานพ่อค้า

จีนจะบรรทุก *ฝ้ายดิบ* ของชาวขมุ(Khmu) ลามेट(Lamet) และ เย้า(Yao) ที่อาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายตามหุบเขากลับไปขาย

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้ตั้งแต่ช่วงปีค.ศ. 1892 เป็นต้นมา พ่อค้าจีนได้เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้าภายนอกของลาวกับสยาม ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการค้าภายในของลาว ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากกรณีที่พ่อค้าจีนได้เริ่มมีการสร้างตลาดแพน้ำขึ้นตามชายฝั่งแม่น้ำโขง และการใช้พ่อบรรทุกสินค้าขายตามหมู่บ้านต่างๆ (Andrew Walker, 1999: 40)

5.2.2 ช่วงตกเป็นอาณานิคม ปี ค.ศ. 1893- ค.ศ. 1953

ในช่วงปีค.ศ. 1893-1953 เป็นช่วงที่ฝรั่งเศสยึดครองลาวเป็นอาณานิคม และได้อาศัยเมืองห้วยทราย เป็นจุดขนถ่ายสินค้าของฝรั่งเศส เพื่อส่งสินค้าเข้ามาขายที่เมืองเชียงของ ตลอดจนเป็นเมืองที่มีบทบาทในการควบคุมยุทธศาสตร์การทหารที่สำคัญของฝรั่งเศสนั้น กล่าวได้ว่า กลุ่มคนจีนก็ยังคงเป็นกลุ่มที่ถือได้ว่ามีบทบาทที่สำคัญทางการค้าให้แก่ฝรั่งเศสโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การค้าฝิ่น” นอกจากนี้ กลุ่มคนจีนยังเข้ามามีอิทธิพลอย่างเข้มข้นในการควบคุมการค้าทางไกลของลาว ตลอดจนการค้าภายในของลาวไม่ว่าจะเป็นทางด้านระบบการค้าและการลำเลียงสินค้า สังเกตได้จากในปี ค.ศ. 1950 พบว่า ร้านค้าในย่านการค้าที่สำคัญทางตอนเหนือของลาว “หลวงพระบาง” ประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนร้านค้าทั้งหมดในหลวงพระบางถูกควบคุมและดำเนินการโดยกลุ่มพ่อค้าจีน ตลอดจนโรงเก็บสินค้าและร้านค้าที่อุดมไข่อีกทั้งยังได้เกิดชุมชนการค้าชาวจีนอยู่ที่เมืองสิง หลวงน้ำทา และห้วยทราย การเข้ามามีอิทธิพลทางการค้าของกลุ่มพ่อค้าจีนต่อการค้าภายในของลาวในช่วงเวลานั้น ได้อาศัยวิธีการแต่งงานกับผู้หญิงลาว (แต่ก็เป็นส่วนน้อย) เพื่อเป็นการช่วยรักษาความสัมพันธ์ทางการค้าในท้องถิ่น เพื่อช่วยในการจัดการและดำเนินการค้าขายวันต่อวัน (ค้าปลีก) ในท้องถิ่นนั้นๆ และเพื่อช่วยให้กลุ่มคนจีนเข้าไปมีบทบาททางการค้าภายในได้มากขึ้น เนื่องจากกิจการบางอย่างถูกจำกัดด้วยกฎหมาย โดยไม่ให้กลุ่มคนจีนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินการแต่อย่างใด (Grant Evans, 2002: 88-97) และจากการที่กลุ่มพ่อค้าจีนได้แต่งงานกับผู้หญิงลาวนั้น ถือเป็นการช่วยทำให้ผู้หญิงลาวก้าวขึ้นมา มีบทบาททางการค้ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากบทบาททางการค้าขายที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่จะตกเป็นของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

และจากการที่กลุ่มพ่อค้าจีนได้เข้ามาอิทธิพลและบทบาทต่อการค้าภายในและภายนอกของลาวนั้นจึงเป็นเหตุทำให้กลุ่มพ่อค้าจีนเหล่านี้ พยายามขัดขวางการเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการทางการค้าของ

ฝรั่งเศส เพราะหวาดกลัวว่า กลุ่มตนเองจะถูกกดขี่ทางด้านการค้า การค้า ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่นของลาว

แต่มาในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่จีนได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์นั้น จึงส่งผลทำให้การเดินทางเข้ามาค้าขายของกองคาราวานพ่อค้าจีนได้ลดน้อยลงสืบเนื่องมาจากการที่รัฐใหม่ของจีนได้มีการดำเนินการจำกัดพื้นที่ในการทำการค้าโดยเอกชน และมีการดำเนินนโยบายในการควบคุม ดูแล พัฒนา เขตพื้นที่ชายแดนให้มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตลอดจนการค้าฝิ่นก่อนหน้านั้น ได้ถูกผูกขาดโดยฝรั่งเศส ซึ่งในช่วงเวลานั้นฝิ่นถือเป็นสินค้าออกที่สำคัญและสร้างกำไรอย่างมหาศาลให้แก่กลุ่มพ่อค้าจีน แต่ด้วยการที่ลาวมีบ่อเกลือที่สำคัญอยู่ที่บ่อเต็น จึงถือเป็นตัวช่วยดึงดูดความสนใจให้แก่กองคาราวานพ่อค้าจีนบางกลุ่มในการดำเนินการค้าทางไกล ขนาดเล็กมายังเมืองห้วยทราย ตลอดจนเข้ามายังฝั่งเมืองเชียงของ

กล่าวได้ว่า ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1800-1953 นั้น กลุ่มพ่อค้าจีนได้เข้ามามีบทบาททางการค้า และมีอำนาจทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยอาศัยการสร้างความสัมพันธ์กับขุนนาง หรือผู้มีอำนาจในท้องถิ่นนั้นๆ และการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มพ่อค้าในท้องถิ่น และจากการเข้ามามีอิทธิพลและบทบาททางด้านเศรษฐกิจ การค้าของกลุ่มคนจีนในเมืองห้วยทราย จึงส่งผลทำให้ The Northern Lao Institution of Lam ซึ่งหมายถึง หน่วยงานหรือสถาบันของลาวที่มีบทบาทในการเป็นคนกลางหรือล่ามหรือนายหน้าช่วยในการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับการค้าขายระหว่างคนลาวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เนื่องจากในช่วงเวลานั้นคนลาวมีอุปสรรคทางด้านภาษาที่ใช้ในการติดต่อค้าขายกับกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิเช่น ขมุ ลามเมด เป็นต้น ได้ถูกกดขี่ทางทลง ในขณะที่กลุ่มพ่อค้าจีนได้เข้ามามีบทบาทแทนที่สถาบันหรือหน่วยงานดังกล่าว เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ทางการค้าที่กว้างขวาง อันสืบเนื่องมาจากการมีบทบาทในการค้าทางไกลที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตลอดจนการลงทุนดำเนินการเกี่ยวกับกิจการโรงสีข้าว โรงเลื่อย เตาเผาอิฐ ร้านซ่อมผ้า โรงงานทำน้ำแข็ง และโรงงานทำขวด ในพื้นที่เมืองห้วยทราย มากกว่ากลุ่มคนลาวในพื้นที่ (Andrew Walker , 1999: 50)

และจากการสัมภาษณ์ แม่เต๋านา วรรณศรี อายุ 87 ปี อดีตภรรยาตาแสง เมืองห้วยทราย ถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจ การค้า ของเมืองห้วยทรายในช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามาปกครอง ซึ่งแม่เต๋านาได้เล่าว่า

“ในช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามาปกครองเมืองห้วยทรายนั้น มีผู้คนเข้ามาค้าขายมากมาย สภาพเศรษฐกิจ การค้าต่างก็คึกคักไปด้วยคาราวานวัวต่างม้าต่างของพ่อค้าคนเงี้ยวที่เข้ามาซื้อฝิ่นไปขาย พ่อค้าคนลื้อที่นำเอาผ้าฮ่อม น้ำคราม เข้ามาขาย และมีกองคาราวานพ่อค้าจีนนำเกลือ ใบชา ผ้าไหม หนังสือ

สัตว์เข้ามาขายในเมืองห้วยทราย และเดินทางข้ามไปขายยังฝั่งเชียงของ ในขณะเดียวกันก็มีพ่อค้าจีนบางคนเข้ามาตั้งร้านค้าขายสินค้าในเมืองห้วยทราย ประมาณ 1-2 ร้าน ในช่วงนั้น การค้าขายได้อาศัยเงินของฝรั่งเศสเป็นตัวกลางในการซื้อ-ขาย แลกเปลี่ยน”

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า กลุ่มพ่อค้าจีนมีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่าชนชั้นอื่นๆ ในเมืองห้วยทราย ภายหลังจากสิ้นสุดการเป็นอาณานิคมของลาว

5.2.3 ช่วงภายหลังได้รับเอกราชปี ค.ศ. 1954-1975

ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1962-1975 ซึ่งเป็นช่วงที่ลาวมีการแบ่งแยกออกเป็น 2 ฝ่าย คือ 1. ลาวฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่มีกองกำลังปะเทดลาว (Pathet Laos) เป็นแกนนำโดยควบคุมพื้นที่เมืองสิงหลวงน้ำทา เวียงจันทน์ อุดมไซ และปากแบ่ง 2. ลาวฝ่ายขวาหรือฝ่ายเวียงจันทน์ ที่มี RLG (Royal Lao Government) เป็นแกนนำ โดยควบคุมพื้นที่เมืองห้วยทรายและหลวงพระบาง ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว ลาวทั้ง 2 ฝ่ายได้ทำการสู้รบกัน จนส่งผลทำให้เมืองห้วยทรายประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจาก 1. RLG ได้ละทิ้งเมืองห้วยทรายและข้ามฝั่งมายังเมืองเชียงของ เนื่องจากถูกรุกรานจากคอมมิวนิสต์ (ลาวฝ่ายซ้าย) 2. ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้านถูกทำลายจากการระเบิด ทำให้ผู้คนในเมืองห้วยทรายต่างแตกแยกและกระจัดกระจายตัวเองไปอาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ซึ่งบางกลุ่มได้หนีข้ามฝั่งมาอาศัยอยู่ที่เมืองเชียงของ ในขณะที่บางกลุ่มได้อพยพออกไปยังประเทศที่สาม เช่น สหรัฐอเมริกา เพื่อหนีภัยจากการถูกรุกรานของคอมมิวนิสต์ และ 3. ไม่มีกิจการร้านค้า ตลอดจนการทำมาค้าขายเกิดขึ้นในพื้นที่ เนื่องจากกลุ่มพ่อค้าคนจีนบางส่วนได้อพยพออกไปอาศัยอยู่ต่างประเทศ เพื่อลี้ภัยทางด้านการเมือง ในขณะที่พ่อค้าคนจีนบางกลุ่มได้อพยพข้ามมาอาศัยอยู่และทำการค้าขายยังฝั่งเมืองเชียงของ จากสาเหตุทั้งสามประการจึงส่งผลทำให้เมืองห้วยทรายอยู่ในสถานะของการเป็นเมืองอศอยาก ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานในเมืองห้วยทรายก็ไม่ได้มีการพัฒนาจากรัฐ เนื่องจากรัฐไม่มีรายได้จากการจัดเก็บภาษี แต่ด้วยการได้รับความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนจากรัฐอเมริกา ผ่าน United States Agency for International Development: USAID OFFICE มาใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นทางด้านโรงเรียน โรงพยาบาล และระบบชลประทานในพื้นที่เมืองห้วยทราย อีกทั้งคนต่างชาติ คือ คนอเมริกา คนจีน ยังเข้ามาเปิดโรงเลื่อยทำไม้ในเมืองห้วยทรายที่เป็นผลจากการตัดไม้เพื่อทำถนนไปเมืองคันทันที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับอำเภอเชียงแสนของไทย ซึ่ง

จากการให้ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาและการเข้ามาลงทุนทำธุรกิจการค้าของคนต่างชาติจึงส่งผลทำให้สภาพเศรษฐกิจและการค้าของเมืองห้วยทรายกลับขึ้นมาอีกครั้ง สักเกตได้จาก

“ถนนเรียบแม่น้ำโขงจากบ้านคำน เมืองห้วยทราย ถึงเมืองต้นผึ้ง ได้มีการเปิดพื้นที่ป่า และเกิดโรงเลื่อยของกลุ่มคนจีนและคนต่างชาติ(คนอเมริกา)จำนวนมากตลอดริมแม่น้ำโขง ในขณะเดียวกัน RLG กล่าวว่าอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจการค้าของกลุ่มตนในพื้นที่หายไป จึงได้สร้างโรงเลื่อยขึ้นมามากกว่า 10 โรง และได้สร้างโรงงานส่งออกฝืนขึ้นมาอีก 2 โรง เพราะในช่วงเวลานั้นฝืนถือเป็นสินค้าส่งออก(ผิดกฎหมาย)ที่สำคัญของเมืองห้วยทรายในการลักลอบส่งไปขายยังเวียดนาม อเมริกา และยุโรป นอกจากนี้ในตอนเช้าจะพบเห็นกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าข้ามฝั่งจากเชียงของ เพื่อนำข้าว ปลา ผัก และเครื่องอุปโภค ไปขายยังตลาดเช้าของเมืองห้วยทราย บรรยากาศตลาดเช้าของเมืองห้วยทรายคูคักก็คึกคักซึ่งเต็มไปด้วยผู้ซื้อ(คนลาว) เนื่องจากคนลาวในเมืองห้วยทราย มีความต้องการสินค้าเหล่านี้สูงมาก”(Andrew Walker, 1999:55-57)

ต่อมาในปีค.ศ. 1974 เกิดการคอร์รัปชันภายในกลุ่มเจ้าหน้าที่ RLG เกี่ยวกับการค้าฝืน ส่งผลทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นภายในกลุ่ม และประจวบเหมาะกับเป็นช่วงที่กองกำลังปะเทดลาวถึงเห็นผลประโยชน์มากมายที่เกิดขึ้นในเมืองห้วยทราย จึงตัดสินใจทำการยึดหมู่บ้านต่างๆ รอบเมืองห้วยทราย ก่อน หลังจากนั้นกองกำลังปะเทดลาวได้ยึดเมืองห้วยทรายและประกาศปลดปล่อยเมืองห้วยทรายให้เป็นอิสระในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1975 (Andrew Walker, 1999:57-58) นั้น ในขณะที่การค้าชายแดนระหว่างไทย-ลาว ก็ยังคงดำเนินต่อไป แต่ภายหลังจากที่ USAID ได้ถอนกำลังเจ้าหน้าที่ออกไป ส่งผลทำให้ระดับการค้าชายแดนลดน้อยลง ในขณะที่พ่อค้าแม่ค้าคนไทย (ฝั่งเชียงของ) ได้มีความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มผู้มีอำนาจใหม่ทางด้านเศรษฐกิจการค้า ก็คือ กลุ่มพ่อค้าจีนในพื้นที่เมืองห้วยทราย เพื่อเป็นการช่วยกระตุ้นให้ระดับการค้าชายแดนเพิ่มสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้กลุ่มคนจีนก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ การค้าในเมืองห้วยทราย อีกครั้ง

5.2.4 ช่วงสังคมนิยมแบบเข้มข้นปี ค.ศ. 1975-1986

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1975 กองกำลังปะเทดลาวสามารถยึดครองรัฐบาลเวียงจันทน์ให้อยู่ภายใต้การดูแลบริหารของกลุ่มตนเองไว้ได้ จึงเป็นเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ทางการค้าชายแดน ตลอดจนการคมนาคมขนส่ง ออกมาหลากหลายประการไม่ว่าจะเป็น

ทางด้านกรจำกัดการดำเนินธุรกิจการค้าของกลุ่มเอกชนหรือปัจเจกบุคคล การจัดสรรและควบคุมทรัพย์สิน การสร้างระบบจัดเก็บภาษีสินค้าเข้าในอัตราที่สูง ตลอดจนการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์กับคนกลุ่มใหม่ หรือ สร้างระบบอุปถัมภ์ใหม่แทนที่ระบบอุปถัมภ์เก่า ที่เน้นความสัมพันธ์ในพวกพ้องของตนเอง ซึ่งการอกระเบียบ และกฎเกณฑ์ทางด้านการค้าดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจภายในประเทศ คือ ทำให้เกิดการอพยพโยกย้ายออกไปของกลุ่มคนที่มิชอบทางด้านเศรษฐกิจการค้าในลาว

สำหรับในส่วนหนึ่งของเมืองห้วยทราย พบว่า กลุ่มพ่อค้า นายทุนจีน อันถือเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจ การค้าในเมืองห้วยทราย ต่างทนกับสถานะของการถูกบีบคั้น กดดัน จากรัฐบาลลาว ภายใต้การดำเนินกฎเกณฑ์ทางด้านเศรษฐกิจ การค้าไม่ได้ จึงตัดสินใจหลบหนีข้ามเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำการค้าขายยังฝั่งเมืองเชียงของแทน และด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้การดำเนินธุรกิจ การค้าขายในเมืองห้วยทราย ณ ช่วงเวลานั้นถูกแทนที่และจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ(The Provincial Authorities) (Grant Evant, 2002 : 91) นอกจากนี้ รัฐยังได้ออกมาตรการห้ามประชาชนแลกเปลี่ยนสินค้าและนำสินค้าออกขาย อีกทั้งยังมีการดำเนินนโยบายให้ประชาชนซื้อสินค้าจากร้านค้าของรัฐเท่านั้น ในขณะที่ร้านค้าของรัฐ ซึ่งได้จัดตั้งไว้ทุกเมืองก็มีไม่เพียงพอในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งถือเป็นมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อสถานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่เมืองห้วยทราย อันต้องเผชิญกับสถานะของการอดอยากเร่ร่อนแค้นจากการขาดแคลนสินค้าอุปโภค-บริโภค ในขณะเดียวกันรัฐบาลก็พยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยการเรียกร้องให้ประชาชนและข้าราชการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ และปลา กินเองในครอบครัว อันจะนำไปสู่การช่วยบรรเทาการขาดแคลนอาหารที่เกิดขึ้นได้

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านเมืองห้วยทรายถึงสภาพความเป็นอยู่ในช่วงลาวฝ่ายซ้ายได้ขึ้นเป็นแกนนำในการบริหารประเทศตามแนวทางสังคมนิยม พบว่า ในช่วงเวลานั้น ชาวบ้านต้องดำเนินชีวิตด้วยความลำบาก สืบเนื่องจากการขาดแคลนเครื่องอุปโภค บริโภค ตลอดจนการทำมาหากินก็ถูกจำกัดโดยรัฐ ตามปกติจะมีกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าจากฝั่งไทยข้ามฝั่งนำสินค้าเข้ามาขายให้แก่คนลาวในเมืองห้วยทรายเป็นประจำทุกวันทีตลาดเช้าเมืองห้วยทราย โดยมีกลุ่มคนลาวและพ่อค้าแม่ค้าต่างเมืองได้เดินทางมารับซื้อสินค้าไปขายยังท้องถื่นของตนเองอย่างคับคั่ง แต่เมื่อรัฐบาลลาวมีนโยบายในการปิดชายแดนไทย-ลาว ก็ทำให้พ่อค้าแม่ค้าเหล่านี้ไม่สามารถข้ามฝั่งมาขายของยังเมืองห้วยทรายได้อีก ในขณะที่คนลาวก็ต้องเผชิญกับภาวะขาดแคลนเครื่องอุปโภค บริโภคอย่างรุนแรงนั้น อีกทั้งคนในเมืองห้วยทรายก็ถูกจำกัดในเรื่องของการทำมาหากิน ซึ่งรัฐบาลลาวในช่วงเวลานี้ให้ความสำคัญกับการการผลิตแบบสหกรณ์รวบรวมมากกว่าการค้าขาย เป็นเหตุทำให้ชาวบ้านในเมืองห้วยทรายไม่มีรายได้ในการซื้อหา

อาหารมาใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งแต่เดิมนั้นชาวบ้านมีรายได้มาจากการค้าขายแดนไทย-ลาว และเดินทางค้าขายตามเมืองต่างๆในลาว อาทิเช่น ปากแบ่ง หลวงพระบาง อุดมไซ หลวงน้ำทา เวียงภูคา เป็นต้น

5.3 การเกิดขึ้นของตลาดจีน เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์

เมื่อโลกก้าวสู่สังคมตามแนวกระแสโลกาภิวัตน์ที่พยายามจะเชื่อมโยงโลกให้เป็นหนึ่งเดียวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การสื่อสาร ค่านิยม วัฒนธรรม โดยปราศจากพรมแดนของรัฐชาติ (The Borderless of Nation State) นั้น ถือเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นภายใต้โลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งช่วยเป็นแรงกระตุ้นหรือกล่าวได้ว่าเป็นตัวผลักดันสำคัญที่ทำให้ประเทศคอมมิวนิสต์ 2 ประเทศ คือ ลาว และ จีน สามารถทำลายพรมแดนทางด้านเศรษฐกิจของประเทศตนเอง และเปิดประเทศ เพื่อรองรับปรากฏการณ์การหลั่งไหลถ่ายเทของเหล่าทุน แรงงาน สินค้า บริการ วัตถุ ทรัพยากร ตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ เข้าสู่ประเทศมากยิ่งขึ้น

โดยลาวได้ดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจจากสังคมนิยมสู่ทุนนิยมแบบเศรษฐกิจตลาด (Market Economy) ภายใต้การดำเนินตามนโยบายจินตนาการใหม่ อันมีหลักการสำคัญ คือ การผ่อนคลายการควบคุมจากส่วนกลาง และใช้กลไกตลาดในการพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้น ตั้งแต่ปีค.ศ.1986 เป็นต้นมา นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการเปิดประเทศและสนับสนุนการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในลาว ตลอดจนออกกฎหมายคุ้มครองการลงทุนให้แก่ักลงทุนต่างชาติ เพื่อเป็นการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุน ผลของการดำเนินการภายใต้นโยบายดังกล่าว คือ มีกลุ่มนักลงทุนต่างชาติจำนวนมากเข้ามาลงทุนในลาว สังเกตได้จากสถิติการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3

สำหรับจีนนั้นได้มีการปฏิรูประบบเศรษฐกิจตามแนวทางสังคมนิยมแบบใช้กลไกตลาด (Market Socialism) เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นผลจากนโยบาย 4 ทันสมัย คือการทำให้จีนมีความทันสมัยในด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ด้านการป้องกันประเทศ และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 เป็นต้นมา โดยจีนได้เริ่มดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจก่อน หลังจากนั้นได้ดำเนินการปฏิรูปอุตสาหกรรมที่เน้นให้วิสาหกิจมีอำนาจในการตัดสินใจในการลงทุนด้วยตัวเอง และได้ดำเนินการเปิดประเทศให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษตามชายฝั่งด้านตะวันออก และพัฒนามณฑลทางด้านตะวันตกของจีนให้เป็นเขตเศรษฐกิจที่เป็นประตูเชื่อมโยงการค้าของจีนสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอาเซียน

ภายใต้การดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนที่เกิดขึ้นจึงส่งผลทำให้ทุนในต่างประเทศต่าง
ทะยอยเข้ามาลงทุนในจีนภายใต้รูปแบบการลงทุนทั้งร่วมทุนและลงทุนเดี่ยวอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้
จากข้อมูลตัวเลขการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในแต่ละมณฑลของจีน (ดูตาราง 15 ประกอบ)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 15 มูลค่าการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในแต่ละมณฑล

(หน่วย: ร้อยล้านRMB)

มณฑล	มูลค่าการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ				
	ปีค.ศ. 2003	ปีค.ศ. 2004	ปีค.ศ. 2005	ปีค.ศ. 2006	รวม
ปักกิ่ง(Beijing)	1,999.14	2,333.00	65,914	81,536	151,782.14
เทียนจิน(Tianjin)	931.75	1,131.15	41,915	55,034	99,011.9
เหอเป่ย์(Hebei)	1,772.23	2,438.59	85,185	121,985	211,353.82
เหลียวหนิง(Liaoning)	1,770.94	2,580.26	68,211	94,813	167,375.2
เซี่ยงไฮ้(Shanghai)	2,245.45	2,862.95	114,007	121,874	240,989.4
เจียงซู(Jiangsu)	4,045.39	5,008.19	203,387	256,268	468,708.58
เจ้อเจียง(Zhejiang)	3,198.71	3,969.60	141,047	162,345	310,560.31
ฝูเจี้ยน(Fujian)	1,229.41	1,594.54	54,595	78,289	135,707.95
ซานตง(Shandong)	4,223.90	5,419.26	184,976	253,602	448,221.16
กว่างตง(Guangdong)	4,146.74	4,905.59	164,921	197,246	371,219.33
กว่างซี(Guangxi)	811.37	1,105.08	37,728	49,537	89,181.45
ไห่หนาน(Hainan)	246.15	299.57	10,610	12,340	23,495.72
ฉ่านซี(Shanxi)	998.62	1,315.18	32,281	42,450	77,044.8

ที่มา: www.china.org.ch/e-company/index.htm.

ตาราง 15 มูลค่าการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในแต่ละมณฑล(ต่อ)

(หน่วย: ร้อยล้านRMB)

มณฑล	มูลค่าการลงทุน				
	ปีค.ศ. 2003	ปีค.ศ. 2004	ปีค.ศ. 2005	ปีค.ศ. 2006	รวม
มองโกเลียใน (Inner Mongolia)	1,097.37	1,707.50	46,827	70,709	120,340.87
จีหลิน(Jilin)	873.12	1,061.71	21,855	33,919	57,708.83
เฮยหลงเจียง(Heilongjiang)	1,069.84	1,316.97	17,989	23,619	43,994.81
อันฮุย(Anhui)	1,184.65	1,606.38	57,487	86,460	146,738.03
เจียงซี(Jiangxi)	1,099.26	1,488.40	41,256	56,645	100,488.66
เหอหนาน(Henan)	1,676.91	2,434.88	91,415	132,734	228,260.79
หูเป่ย์ (Hubei)	1,573.90	2,005.15	65,064	90,764	159,407.05
หูหนาน(Hunan)	1,235.01	1,679.61	58,426	78,115	139,455.62
ฉงชิ่ง(Chongqing)	1,040.55	1,400.58	45,369	57,573	105,383.13
ซื่อชวน(Sichuan)	1,834.84	2,322.91	94,765	129,165	228,087.75
กู่ยี่โจว(Guizhou)	668.20	776.45	25,864	31,269	58,577.65
หยุนหนาน(Yunnan)	839.13	1,065.70	44,152	57,089	103,145.83
ทิเบต(Tibet)	133.99	167.76	3,118	3,489	6,908.75

ที่มา: www.china.org.ch/e-company/index.htm.

ตาราง 15 มูลค่าการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในแต่ละมณฑล(ต่อ)

(หน่วย: ร้อยล้านRMB)

มณฑล	มูลค่าการลงทุน				
	ปีค.ศ. 2003	ปีค.ศ. 2004	ปีค.ศ. 2005	ปีค.ศ. 2006	รวม
ฉ่านซี(Shanxi)	1,070.83	1,378.16	44,492	61,710	108,650.99
กานซู่(Gansu)	553.78	660.66	18,360	24,602	44,176.44
ชิงไห่(Qinghai)	236.84	275.21	7,637	10,944	19,093.05
หนิงเซี่ย(Ningxia)	263.19	314.51	7,638	9,364	17,579.7
ซินเจียง(Xinjiang)	892.88	1,038.42	22,213	27,478	51,622.3

ที่มา: www.china.org.ch/e-company/index.htm.

การที่มีนักลงทุนต่างชาติต่างหลั่งไหลเข้ามาลงทุนในจีนเป็นจำนวนมากนั้นก็สืบเนื่องมาจากจีนได้ดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศจีนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจีนมีฐานการผลิตที่ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นทางด้านแรงงาน วัตถุดิบ ทรัพยากร เพียงพอต่อการรองรับการลงทุนต่างชาติ ซึ่งการเข้ามาลงทุนจำนวนมากในจีนของนักลงทุนต่างชาติ ทำให้จีนพัฒนาขึ้นมาเป็น “โรงงานโลก” หรือฐานการผลิตสินค้าที่หลากหลาย ส่งออกไปขายยังทั่วโลก ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากกระแสการไหลทะลักของผลิตภัณฑ์ “เมดิซินไชน่า” ที่กำลังท่วมท้นไปสู่ตลาดโลกอย่างมหาศาล อันเป็นสถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วกับอังกฤษในช่วงหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยอังกฤษได้อยู่ในฐานะของประเทศต้นแบบการปฏิวัติอุตสาหกรรมโลกที่ใช้เครื่องจักรเป็นกำลังสำคัญในกระบวนการผลิตและได้อาศัยทรัพยากรและวัตถุดิบจากแหล่งอื่นๆผลิตสินค้าสำเร็จรูปกระจายขายไปทั่วโลก จากนั้น สหรัฐอเมริกาที่ทำการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับประเทศยุโรปและได้กลายเป็นมหาอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนส่งผลทำให้สินค้า “เมดิซินยูเอสเอ” เคลื่อนกลาดอยู่ทั่วไปในตลาดโลก และญี่ปุ่นในช่วงปีค.ศ. 1960-1980 ซึ่งญี่ปุ่นได้อยู่ในฐานะของการเป็นประเทศมหาอำนาจที่ 2 ทางด้านเศรษฐกิจของโลก อันมีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่ประณีตออกสู่ตลาดโลก ส่งผลทำให้ในช่วงเวลานั้นมีสินค้า “เมดิซินแจแปน” ปรากฏอยู่ทั่วไปในท้องตลาดโลก (สันติ ตั่งรพีพากร, 2546: 34-35)

ในขณะเดียวกันผลจากการดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจภายใต้กระแสสังคมโลกาภิวัตน์ดังกล่าวได้ส่งผลทำให้จีนต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งจากแรงกดดันภายในประเทศและนอกประเทศ ดังนี้ คือ แรงกดดันภายในประเทศ เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันระหว่างประชากรในภาคตะวันออกกับภาคตะวันตกและภาคกลางของจีน และประชากรในแต่ละมณฑล เกิดภาวะอุปทานล้นตลาด(Over supply) หมายถึง มีการมุ่งเน้นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของคนภายในประเทศมากเกินไปเกินความต้องการในขณะที่ผู้บริโภคบางกลุ่มในประเทศไม่มีอำนาจซื้อ แรงกดดันภายนอกประเทศ เกิดจากการถูกปิดล้อมด้านการผลิตและการตลาดสินค้าประเภทเสื้อผ้าจากกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป (EU) และสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแนวโน้มว่าในอนาคตจีนอาจถูกปิดล้อมทางการผลิตและการตลาดสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ของเด็กเล่น กลุ่มอุตสาหกรรมเบา(Light Industries) ที่เน้นการใช้แรงงานทั้งหลาย(Labor Intensive) สืบเนื่องมาจากสินค้าจีนได้เข้าไปตีตลาดสินค้าใน สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา ซึ่งการที่สินค้าจีนเป็นสินค้าที่มีราคาถูก ส่งผลทำให้ประเทศดังกล่าวได้มีปิดล้อมสินค้าจีนไม่ให้เข้าสู่ประเทศ เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศของตนเอง

ด้วยแรงกดดันที่เกิดขึ้น จึงถือเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ส่งผลทำให้เกิดการหลั่งไหลออกมาของ
 ทุน แรงงาน สินค้าของจีนสู่ประเทศด้อยพัฒนา(Less Development Countries-LDC) อาทิเช่น กลุ่ม
 ประเทศอินโดจีน เอเชียใต้ ละตินอเมริกาและแอฟริกาที่ยังขึ้น(สมภพ มานะรังสรรค์, 2549: 112-115)
 เหตุที่ต้องเป็นประเทศด้อยพัฒนา ก็เพราะกลุ่มประเทศดังกล่าว สามารถสร้างประโยชน์ในหลายๆ ด้าน
ทางด้านเศรษฐกิจ ที่จีนสามารถสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจและธุรกิจระหว่างประเทศได้มาก
 ขึ้น อันสืบเนื่องมาจากจีนสามารถย้ายฐานการผลิตสู่ประเทศด้อยพัฒนาได้ เนื่องจากประเทศด้อยพัฒนา
 มีโครงสร้างการผลิตที่สอดคล้องกับรากฐานการผลิตของจีนที่เน้นการผลิตกลุ่มสินค้าที่ป้อนตลาด
 มวลชน(Mass Market)ที่เน้นกลุ่มตลาดในระดับกลางถึงล่าง(Middle-Lower Market) เช่น อุตสาหกรรม
 เบาทำใช้ระดับเทคโนโลยีไม่สูงและเน้นการใช้แรงงานทั้งหลาย ในขณะที่เดียวกันก็สามารถส่งออกสินค้า
 ชนิดเดียวกับที่จีนกำลังเผชิญกับการถูกปิดล้อมจากประเทศมหาอำนาจโดยผ่านประเทศด้อยพัฒนา
 เหล่านี้ไปยังประเทศที่พัฒนาแล้วได้ ส่งผลทำให้สินค้าจีนมีตลาดรองรับที่กว้างขวางขึ้น โดยไม่ต้อง
 จำกั้อยู่เฉพาะตลาดภายในจีนเท่านั้น

ด้านการเมือง ทำให้จีนสามารถสร้างและผูกพันความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ
 ด้อยพัฒนาได้ เนื่องจากประเทศด้อยพัฒนาต่างต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากจีนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ
 การค้า การลงทุน ตลอดจนความมั่นคง ภายใต้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศด้อย
 พัฒนา ทำให้สหรัฐอเมริกาถือว่าจีนกำลังเป็นคู่แข่งสำคัญทางยุทธศาสตร์ภายใต้โลกในศตวรรษที่ 21
 หรือภายใต้โลกที่ไร้พรมแดนซึ่งกำลังดำเนินอยู่ในเวลานี้

และภายใต้บริบทของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจของทั้งสอง
 ประเทศในยุคกระแสโลกาภิวัตน์นั้นย่อมส่งผลทำให้เกิดสภาวะของการหลั่งไหลถ่ายเทของทุน
 แรงงาน สินค้าและบริการจากประเทศหนึ่งสู่ประเทศหนึ่ง ดังเช่นปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ภายใต้
 บริบทของเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ในขณะนี้ ซึ่งต้องเผชิญกับการไหลทะลักเข้ามาของ
 ทุน แรงงานและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าจีนเป็นจำนวนมากนั้น จนนำไปสู่การเกิดตลาดจีนขึ้นในพื้นที่
 เมืองห้วยทราย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุหรือปัจจัยดังต่อไปนี้คือ

5.3.1 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดตลาดเงินขึ้นในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายใต้กระแสสังคมโลกาภิวัตน์

ในที่นี้ผู้ศึกษาได้แบ่งแยกสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดตลาดเงินขึ้นในเมืองห้วยทราย ออกเป็น 2 ปัจจัยหลักด้วยกัน คือ 1. ปัจจัยผลักดัน(Push Factors) และ 2. ปัจจัยดึงดูด(Pull Factors)

โดยปัจจัยผลักดันนั้น เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในประเทศจีน ดังสามารถแยกออกได้เป็น ปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านประชากร อันมีรายละเอียดในแต่ละปัจจัย ต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยทางด้านการเมือง

ปัจจัยทางด้านการเมือง ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการตัดสินใจย้ายถิ่นของกลุ่มคนจีน ด้วยความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกกีดกันทางด้านการเมืองผ่านข้อจำกัด หรือนโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้น อันเป็นผลทำให้ขาดเสรีภาพในการดำเนินชีวิต ซึ่งถือเป็นเหตุผลักดันให้มีการย้ายถิ่นออกจากประเทศจีนยกตัวอย่าง ในกรณีที่รัฐบาลจีน ได้มีการกำหนดให้ชาวจีนในเขตชนบทห้ามมีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่เขตเมืองซึ่งมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและมีโอกาสในการประกอบอาชีพมากกว่า เป็นต้น

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการตัดสินใจย้ายถิ่นของกลุ่มคนจีนกลุ่มนี้ สืบเนื่องมาจากในขณะนี้ ภายในมณฑลหยุนหนานเกิดสภาวะของการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่จีนได้เปิดประเทศและมีการดำเนินนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จนเป็นเหตุทำให้บริษัทต่างชาติหันเข้ามาลงทุนในจีนเป็นจำนวนมาก จนส่งผลทำให้จีนได้รับสมญานามในการเป็นโรงงานผลิตของโลกอยู่ในขณะนี้ นั่น ในขณะเดียวกันกลับส่งผลทำให้กลุ่มประชากรที่ไม่มีการศึกษาและประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องเผชิญกับแรงบีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่าครองชีพที่สูง สังกัดได้จากสภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปีค.ศ.2003-2004 ซึ่งอยู่ในอัตราร้อยละ 1.2 และร้อยละ 4 ตามลำดับ ปัญหาความยากจน อันเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มคนจีนกลุ่มนี้มีการปรับเปลี่ยนบทบาททางของตนเองจากการเป็นเกษตรกรสู่การเป็นพ่อค้าและตัดสินใจเดินทางเข้ามาขายสินค้าใน สปป.ลาว

3. ปัจจัยทางด้านประชากร

การเพิ่มขึ้นของประชากรโดยธรรมชาติอย่างรวดเร็วในประเทศ ทำให้มีผลต่อการย้ายถิ่นออกของประชากร เพราะ เมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ที่ดิน ยังมีเท่าเดิม ส่งผลทำให้ที่ดินขาดแคลนไม่เพียงพอต่อจำนวนของประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นสาเหตุหลักดันให้เกิดการย้ายถิ่นออก

สำหรับปัจจัยดึงดูดที่สำคัญ อันเกิดจากตัวรัฐของสปป.ลาว ที่ส่งผลทำให้กลุ่มคนจีนอพยพเข้ามาในสปป.ลาว นั้น มีอยู่หลากหลายประการด้วยกัน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปทั้งทางการเมือง และทางด้านเศรษฐกิจของสปป.ลาว ที่มีการนำเอานโยบายจินตนาการใหม่มาใช้ในการบริหารประเทศนั้น ย่อมส่งผลทำให้เกิดปรากฏการณ์การเปิดรับการค้าและการลงทุนจากภายนอกมากยิ่งขึ้นซึ่งถือเป็นแรงจูงใจสำคัญที่เอื้อต่อการอพยพและหลั่งไหลเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ยังนำไปสู่การเกิดการค้าแบบข้ามชาติใน สปป.ลาว มากยิ่งขึ้น

2. คนลาวไม่ค่อยให้ความสนใจในการทำธุรกิจการค้า แต่ให้ความสนใจในการทำเกษตรมากกว่าในขณะที่เดียวกันคนลาวก็ไม่มีความชำนาญในการประกอบธุรกิจมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนมีโอกาสแทรกตัวเข้ามาดำเนินธุรกิจได้ง่าย ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนทางด้านเศรษฐกิจของสังคมนลาว

3. เมื่อกระแสสังคมโลกาภิวัตน์ที่พยายามทำให้เกิดการเชื่อมโยงของรัฐมากขึ้นอันนำไปสู่การเกิดโครงการความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หรือ GMS ที่เน้นการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก-น้ำ-อากาศ อย่างเช่นการพัฒนาเส้นทางR3E ซึ่งเป็นถนนเชื่อมโยงระหว่าง คุณหมิง- เชียงรุ่ง- บ่อเต็น-แขวงหลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว-เชียงของ ก็ยังเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายคน สินค้า และบริการสู่พื้นที่เมืองห้วยทรายได้ง่ายมากขึ้น

4. การผ่อนปรนของรัฐบาลลาว

ในอดีตที่ผ่านมา แม้ว่าสปป.ลาวจะมีนโยบายในการจำกัดสถานภาพทางสังคม สิทธิ และทำการสกัดกั้น ผลักดันกลุ่มคนจีนออกนอกประเทศ แต่ก็ไม่เคยมีครั้งใดที่ใช้กำลังหรือความรุนแรงในการสกัดกั้นกลุ่มคนเหล่านี้ ในทางกลับกัน พบว่า รัฐบาลลาวได้มีการผ่อนปรนให้กลุ่มคนจีนสามารถอาศัยอยู่ในลาว ตลอดจนประกอบอาชีพในบางประเภทได้ และในสังคมปัจจุบัน จะสังเกตเห็นได้ว่า

ภายหลังจากที่รัฐบาลลาวมีการเปิดประเทศให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในลาวได้นั้น ได้มีการอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถนำเอาแรงงานของตนเข้ามาทำงานในลาวได้ ซึ่งการตัดสินใจของรัฐบาลลาวในประเด็นดังกล่าว ถือเป็นช่องทางอย่างหนึ่งที่ส่งผลทำให้เอื้อต่อการอพยพเข้ามาอยู่อาศัยในลาวของกลุ่มคนจีน

จากสาเหตุและปัจจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น จึงนำไปสู่การก่อสร้างตัวขึ้นมาจากตลาดจีนขึ้นในพื้นที่เมืองห้วยทราย โดยมีพัฒนาการในแต่ละช่วงดังต่อไปนี้

5.3.2 พัฒนาการและการเติบโตของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว

ผู้ศึกษาได้ทำการอธิบายถึงพัฒนาการและการเติบโตของตลาดจีนในเมืองห้วยทรายใน 2 ช่วงด้วยกันคือ 1. ช่วงการเปิดเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขงกับการเริ่มก่อตัวของตลาดจีน 2. ช่วงการพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E (คุนหมิง- เชียงรุ่ง- บ่อเต็น- แขวงหลวงน้ำทา- เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว- เชียงของ) กับการเติบโตของตลาดจีน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.2.1 ช่วงการเปิดเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขงกับการเริ่มก่อตัวของตลาดจีน

ภายใต้กรอบความร่วมมือโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งเริ่มต้นในการดำเนินการตั้งแต่ปีค.ศ. 1993 และได้ครอบคลุมพื้นที่ใน 4 ประเทศ คือ จีน(ตอนใต้) พม่า สปป.ลาว และ(ภาคเหนือของ)ประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ต้องการเชื่อมโยงระบบคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศของพื้นที่บริเวณดังกล่าวทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และประชาชนเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วและประหยัด ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ถือเป็นพื้นฐานที่จะช่วยในการส่งเสริมให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจและความกินดีอยู่ดีของประชาชนในอนุภูมิภาคแห่งนี้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงนำไปสู่การทำสัญญาร่วมกันของ 4 ประเทศ คือ ประเทศไทย พม่า สปป.ลาว และจีนตอนใต้ ในการเปิดเส้นทางขนส่งทางน้ำในแม่น้ำโขง อันเริ่มต้นจากการดำเนินการพัฒนาเส้นทางขนส่งในแม่น้ำโขง นับตั้งแต่ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1990 เป็นต้นมา โดยที่จีนและ สปป.ลาว ได้ดำเนินการร่วมกันในการสำรวจเส้นทาง การเดินทาง การเดินเรือ จากท่าเรือจิ่งหง(เชียงรุ่ง) ถึง หลวงพระบาง รวมระยะทางทั้งหมดประมาณ 701 กิโลเมตร เพื่อดำเนินการพัฒนาเทคนิคในการเดินเรือ

ต่อมาในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1990 ทั้งจีนและ สปป.ลาว ได้ดำเนินการสำรวจเส้นทางโดยใช้เรือบรรทุกสินค้าจริงล่องตามลำน้ำโขง จากท่าเรือชื่อเหมาในจีน ถึง เมืองเวียงจันทน์ของ สปป.ลาว รวม

ระยะทางทั้งหมดประมาณ 1,300 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางทั้งหมด 12 วัน ซึ่งการสำรวจเส้นทางน้ำดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ชัดว่า เส้นทางน้ำสายนี้มีความเป็นไปได้ที่สามารถทำการพัฒนาให้เป็นเส้นทางขนส่งทางเรือได้ ดังนั้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ค.ศ. 1993 คณะสำรวจของทั้ง 4 ประเทศ (จีน สปป.ลาว พม่า และไทย) ได้ทำการสำรวจสภาพทางกายภาพของแม่น้ำโขงตอนบนตั้งแต่ช่วงหลักพรมแดนที่ 143 ของจีน-พม่า ถึง เส้นพรมแดนระหว่างไทย-สปป.ลาว ที่บ้านคอน รวมระยะทางทั้งหมด 360 กิโลเมตร ตลอดจนความสามารถในการเดินเรือในแม่น้ำโขง พบว่า มีความเป็นไปได้ที่สามารถเดินเรือได้ตลอดทั้งปีในเส้นทางดังกล่าว แต่ต้องทำการปรับปรุงร่องน้ำเดินเรือบางส่วน

ในปี ค.ศ. 1994 ได้มีการจัดการประชุมคณะทำงานด้านเทคนิค(TWG) ณ เมืองคุนหมิง ประเทศจีน และได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงว่าด้วย การเดินเรือระหว่างประเทศ ระหว่างจีนและ สปป.ลาว อย่างเป็นทางการ อันอยู่ภายใต้หลักการของข้อตกลงการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบนที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการส่งเสริมให้มีการเดินเรืออย่างเสรีตั้งแต่ ท่าเรือซือเหมา ประเทศจีน ถึงเมืองหลวงพระบาง ของ สปป.ลาว และในปีเดียวกัน จีนและพม่าก็ได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงดังกล่าวอีกด้วย ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2000 ได้มีการลงนามสัญญาการเปิดเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมของ 4 ประเทศ ณ เมืองท่าจีเหล็ก สหภาพพม่า และได้มีพิธีเปิดการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2001 ณ เมืองเชียงรุ่ง แคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน ซึ่งถือเป็นกรอบความร่วมมือที่สำคัญของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่ช่วยในการเอื้ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงการค้าและการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และประชาชนให้เป็นอย่างสะดวกรวดเร็วและประหยัด มากยิ่งขึ้น

แต่ในขณะเดียวกัน การเปิดเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขง ถือเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของตลาดการค้าใหม่ๆ ขึ้นมาเป็นจำนวนมากในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีใช้เป็นการขยายตัวของตลาดการค้าที่เกิดจากคนภายในท้องถิ่นเหมือนแต่ก่อน แต่เป็นการขยายตัวของตลาดการค้าที่เกิดจากคนต่างชาติหรือการค้าแบบข้ามชาติเพิ่มมากขึ้น กล่าวโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนที่มีการเคลื่อนย้ายเข้ามาทำการค้าตามเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขง ดังเช่นกรณีการเกิดขึ้นของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ที่มีพัฒนาการเริ่มต้นมาจากการเข้ามาของกลุ่มคนจีนโดยผ่านเส้นทางเดินเรือจากเชียงรุ่งสู่ท่าเรือเมืองห้วยทราย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 ในลักษณะของการเข้ามาเป็นแรงงาน(กาลี)ของกลุ่มนายทุนคนจีนที่เข้ามารับสัมปทานในการดำเนินการรับเหมาก่อสร้างจากทางการลาวและเข้ามา

ดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจร่วมกับทางการลาวอาทิเช่น โรงสีข้าว ในเมืองห้วยทราย และในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงที่ สปป.ลาว ได้มีการดำเนินการพัฒนาและบริหารประเทศภายใต้นโยบายจินตนาการใหม่ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปี ฉบับที่ 3 (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991-1995) ที่ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการค้าภายในประเทศ โดยมุ่งพัฒนาตลาดให้มีความมีประสิทธิภาพโดยอาศัยระบบข่าวสาร เพื่อช่วยให้การกำหนดราคาของสินค้าสามารถทำได้เหมาะสม โดยที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะไม่แทรกแซงทางด้านธุรกิจ แต่จะส่งเสริมให้ภาคเอกชนดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายในการเร่งแก้ไขปัญหารัฐวิสาหกิจที่มีปัญหา โดยการแปรรูปให้เอกชนเข้ามาดำเนินการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการลดภาระของรัฐบาล ในส่วนนโยบายการค้าต่างประเทศนั้น รัฐบาลลาวได้ระบุคู่ค้าสำคัญ คือ ประเทศไทย กัมพูชา เวียดนามและจีน แต่จะไม่มี การผูกพันกับประเทศหนึ่งประเทศใดมากเกินไป นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ส่งเสริมเอกชนในการพยายามแสวงหาตลาดใหม่ๆ ในการค้ากับต่างประเทศ อีกทั้งส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูงในอนาคต เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณของสินค้าและรายได้ให้แก่ประเทศ ตลอดจนรัฐบาลยังมีนโยบายในการยุติการผูกขาด การนำเข้า-ส่งออกสินค้า โดยบริษัทของรัฐบาล (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548: 192-195)

ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้นายทุนคนจีนมีโอกาเข้ามาดำเนินกิจการทางด้านเศรษฐกิจใน สปป.ลาว ได้มากยิ่งขึ้น อันถือเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่น่ามาสู่การเกิด “ปรากฏการณ์การเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนจีน” เข้ามาในเมืองห้วยทรายเป็นจำนวนมาก ภายใต้กรอบของการเปิดเสรีทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีลักษณะของการเข้ามามีดังนี้ คือ เข้ามาในลักษณะของการเป็นแรงงานผ่านบริษัทของนายทุนคนจีนที่ได้รับสัมปทานจากทางการลาวให้เข้ามาดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในเมืองห้วยทราย ซึ่งในระยะแรกบริษัทจีนได้อาศัยแรงงานภายในประเทศลาวมาเป็นแรงงานของบริษัท โดยจ่ายค่าจ้างแรงงาน เทียบเท่ากับค่าจ้างแรงงานภายในประเทศไทย แต่แรงงานลาวไม่ได้สร้างความพึงพอใจในการทำงานให้แก่ นายทุนคนจีน ดังนั้น นายทุนคนจีนจึงขออนุญาตจากทางการลาวนำแรงงานจีน ซึ่งเป็นคนภายในประเทศของตนเข้ามาทำงานให้แก่บริษัท โดยให้เหตุผลว่า แรงงานจีนขยันทำงานมากกว่า แรงงานลาว อีกทั้งอัตราค่าจ้างไม่แพงเหมือนกับแรงงานลาว ดังนั้นทางการลาวจึงยินยอมให้บริษัทของ นายทุนคนจีนนำแรงงานจีนเข้ามาทำงานภายในประเทศลาวได้ เมื่อแรงงานจีนกลุ่มนี้ทำงานเสร็จตาม กำหนดการที่ทางบริษัทจีนได้รับสัมปทานจากทางการลาวแล้วนั้น พบว่า แรงงานจีนบางส่วนมีความประสงค์ที่จะไม่กลับบ้านของตน และเพื่อให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในเมืองห้วยทราย พวกเขา จึงได้ตัดสินใจหันมาเปลี่ยนแปลงหรือพลิกบทบาทของตนเองจากการอยู่ในสถานะของการเป็นแรงงาน ก่อสร้างมาเป็นพ่อค้าขายสินค้าเงินในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว โดยมีนายทุนคนจีนเป็นผู้สนับสนุน

ในการขนส่งสินค้าจากจีนมาให้ขายที่เมืองห้วยทราย ในระยะแรกของการดำเนินชีวิตในสถานะของการเป็นพ่อค้ายั้น กล่าวได้ว่า กลุ่มพ่อค้าคนจีนได้อาศัยรูปแบบการขายสินค้าที่แตกต่างไปจากพ่อค้าแม่ค้าลาว หรือที่เรียกว่า “พ่อค้าแม่ค้าท้องถิ่น” คือ อาศัยการเดินทางเร่ขายตามบ้านและปั่นจักรยานเร่ขายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ในเมืองห้วยทราย(ดูภาพ 6 ประกอบ)

ภาพ 6 ลักษณะการค้าของกลุ่มคนจีนในลาวระยะเริ่มแรก

การเดินทางตามบ้านและปั่นจักรยานเร่ขายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ในเมืองห้วยทราย

ซึ่งลักษณะการค้าขายในรูปแบบดังกล่าวถือเป็นปรากฏการณ์ที่สร้างความแปลกใจแก่คนลาวเป็นอย่างมาก เพราะพ่อค้าแม่ค้าลาวจะไม่ทำการค้าในลักษณะเช่นนี้ พ่อค้าแม่ค้าลาวส่วนใหญ่อาศัยรูปแบบการค้าอยู่กับที่ คือ นั่งขายสินค้าอยู่ในตลาดเป็นหลัก ไม่มีการเดินทางของไปตามบ้าน และด้วยลักษณะการค้าของพ่อค้าคนจีนที่ถือเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับคนลาวนั้น ส่งผลทำให้คนลาวเริ่มให้ความสนใจกับสินค้าที่กลุ่มคนจีนเหล่านี้นำมาขาย เพราะเห็นว่าเป็นสินค้าที่มีราคาถูกและสะดวกในการเลือกซื้อ โดยสังเกตได้จาก การบอกเล่าจากชาวลาวในท้องถิ่น เมื่อผู้ศึกษาลงเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เจ้าของเรือนพักให้เช่า (Guest House) อุดมพร ในเมืองห้วยทราย เล่าว่า “บางวันนั่งทานข้าวอยู่กับคนภายในครอบครัว พ่อค้าจีนก็ถือวิสาสะเดินขึ้นมาบนบ้านและนั่งขายสินค้าที่นำมาเร่ขาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทอุปโภค บริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวันเช่น เสื้อผ้า ถุงเท้า รองเท้า ชุดชั้นใน ไม้ขีดไฟ ถ่านไฟฉาย เป็นต้นซึ่งมีราคาถูกกว่าสินค้าที่มาจากไทย”

พ่อหอมพัน อายุ 54 ปี อาศัยอยู่ในตัวเมืองห้วยทราย ได้เล่าถึง “ลักษณะการค้าขายของกลุ่มพ่อค้าคนจีนว่า มักจะแบกถุงขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วยสินค้าอุปโภคบริโภคคนานาชนิด เดินเร่ขายไปตามหมู่บ้านต่างๆของคนลาวที่อยู่ภายในเมืองห้วยทรายและอยู่ใกล้ๆกับเมืองห้วยทราย หรือบางครั้งก็จะพบเห็น พ่อค้าจีนบางคนบรรทุกสินค้าบนหลังจักรยานและถีบออกไปเร่ขายตามบ้านเรือนของชาวลาวยังอยู่นอกเขตเมืองห้วยทราย”

ท้าวหงส์แก้ว อาศัยอยู่ในเมืองห้วยทราย ได้ให้ความเห็นว่า “คนลาวบางกลุ่มก็รู้สึกพอใจกับลักษณะการเร่ขายของของพ่อค้าจีน เพราะถือว่า ช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่กลุ่มคนลาว โดยไม่ต้องเดินทางมาซื้อสินค้าที่ตลาดของลาว อีกทั้งสินค้ายังมีราคาถูกกว่าสินค้าที่ขายในตลาดลาว แต่ก็มีคนลาวบางกลุ่มรู้สึกไม่ชอบกับลักษณะการเร่ขายของตามบ้านของพ่อค้าคนจีน เพราะมีความรู้สึกว่าเป็นการขายของที่เข้ามารุกล้ำหรือก้าวก้ำกั้ววิถีชีวิตส่วนตัวมากเกินไป”

นับตั้งแต่ในช่วงปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา พบว่า กลุ่มพ่อค้าจีนเริ่มมีการเดินทางเข้ามาในเมืองห้วยทรายเป็นจำนวนมาก โดยกระจายกระจายเร่ขายของไปตามหมู่บ้านต่างๆ ทั้งที่อยู่ในและนอกเมืองห้วยทราย หรือในบางครั้งได้มีการออกไปเร่ขายของตามแขวงใกล้เคียง อาทิเช่น แขวงหลวงน้ำทา โดยพ่อค้าจีนได้อาศัยวิธีการเช่ารถรับจ้างของคนลาวในท้องถิ่นออกไปเร่ขายของ ในขณะที่เดียวกัน พ่อค้าจีนบางคนได้อาศัยวิธีการปั่นจักรยาน หรือ จักรยานยนต์ ออกไปเร่ขายของ หรือในบางครั้งพ่อค้าจีนบางคนก็ยังนำสินค้าของตนเองไปเร่ขายตามตลาดนัดหมุนเวียนของท้องถิ่นในหมู่บ้านต่างๆ ทั้งในเมืองและนอกเมืองห้วยทราย เนื่องจากหมู่บ้านของ สปป.ลาว จำนวนมาก อยู่ค่อนข้างห่างไกลจากตัวเมือง ทำให้ชาวบ้านมีความลำบากในการเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค ด้วยเหตุนี้ จึงมีการจัดตลาดนัดหมุนเวียนขึ้นตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อให้ชาวบ้านมีโอกาสและได้รับความความสะดวกสบายในการเลือกซื้อสินค้า

ดังนั้นในช่วงแรกที่คนจีนเข้ามาค้าขายในลาวในยุคโลกาภิวัตน์ ถือได้ว่า กลุ่มพ่อค้าจีนในเมืองห้วยทราย ยังคงใช้วิธีการออกไปเร่ขายของตามบ้านของคนลาวอยู่ หรือ เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “พ่อค้าเร่” มากกว่าที่จะแทรกตัวเข้าไปทำการค้าหรือใช้พื้นที่ในการทำการค้าร่วมกับพ่อค้าแม่ค้าลาวในตลาดลาว

จากการที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนได้เข้ามากระจายตัวเพื่อทำการค้าภายในเมืองห้วยทรายเป็นจำนวนมากนั้น ถือเป็นปรากฏการณ์ที่สร้างความรู้สึกรังเกียจให้กับกลุ่มคนลาวบางกลุ่ม ซึ่งมีสาเหตุมาจาก

การที่คนทั้งสองกลุ่มต่างไม่รู้ธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของกันและกัน สืบเนื่องจากพ่อค้าคนจีนนำสินค้าใส่กระเป๋าเดินเร่ขายตามบ้าน โดยบางครั้งถือวิสาสะเข้าไปขายของในบ้านของคนลาว หรือบางครั้งเห็นคนลาวกำลังทานข้าวกันอยู่ภายในบ้านก็เดินเข้าไปขายของและนั่งทานข้าวร่วมกับคนลาว โดยไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งในช่วงดังกล่าว ยังเกิดเหตุการณ์การทะเลาะวิวาทกันระหว่างวัยรุ่นลาวกับกลุ่มวัยรุ่นจีน อันมีสาเหตุเกิดจากนายทุนคนจีนที่ได้รับอนุญาตจากทางการลาวให้เข้ามาดำเนินธุรกิจเปิดร้านค้าคาราโอเกะในเมืองห้วยทราย ได้นำผู้หญิงจีนเข้ามาทำงานในร้าน จนนำไปสู่การเกิดสถานการณ์การแย่งชิงหญิงสาวจีนระหว่างกลุ่มวัยรุ่นลาวด้วยกันเอง และระหว่างกลุ่มวัยรุ่นลาวกับวัยรุ่นจีนที่เข้ามาทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟในร้านคาราโอเกะ ด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางการลาวจึงตัดสินใจยกเลิกการอนุญาตเปิดร้านคาราโอเกะของนายทุนคนจีน และมีความคิดว่าการที่กลุ่มคนจีนเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองห้วยทรายเป็นจำนวนมากนั้น ได้ก่อให้เกิดความไม่สงบภายในหมู่บ้านประชาชนคนลาว

และจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเป็นสาเหตุทำให้เจ้าหน้าที่ของทางการลาวตัดสินใจดำเนินการจัดส่งกลุ่มพ่อค้าคนจีนและกลุ่มวัยรุ่นคนจีนที่เข้ามาทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟ กลับภูมิลำเนาเดิมที่ด้านชายแดนระหว่างบ่อเต็น(ชายแดนลาว)กับบ่อหาน(ชายแดนจีน) และ เมื่อเจ้าหน้าที่ของทางการลาวได้ส่งกลุ่มคนจีนข้ามชายแดน สังเกตเห็นว่า เจ้าหน้าที่ทางการจีนได้ทำการลงโทษกลุ่มคนจีนเหล่านี้ด้วยวิธีการเขี่ยนติ แต่ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่า กลุ่มพ่อค้าคนจีนเหล่านี้ก็สามารถเดินทางเล็ดลอดกลับเข้ามาทำการค้าขายในเมืองห้วยทรายได้อีก ซึ่งในบางครั้งสามารถเดินทางเล็ดลอดกลับเข้ามาได้ก่อนที่เจ้าหน้าที่ทางการลาวจะมาถึงที่เมืองห้วยทรายเสียด้วยซ้ำ ดังนั้นทางการลาวที่เมืองห้วยทรายจึงรายงานสถานการณ์ดังกล่าวไปให้แก่อธิบดีกลางที่เวียงจันทน์ได้รับทราบ

ส่งผลทำให้ในปี ค.ศ. 1994 ทางรัฐบาลท้องถิ่นของจีนที่ มณฑลหยุนหนาน ได้ทำการเจรจากับทางรัฐบาลกลางของสปป.ลาว และจัดทำ “ ข้อตกลงพิเศษ ” ระหว่างกันที่ว่าด้วยเรื่อง “ การค้าของคนจีนในลาวให้ถือเป็นข้อยกเว้น และขอให้ทางการลาวรวมขอมต่อการกระทำของคนจีน ” (อ้ายหงส์แก้ว เจ้าหน้าที่แผนกวางแผนการค้าและการลงทุน, 2549: สัมภาษณ์)

และจากข้อตกลงพิเศษระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นของจีน มณฑลหยุนหนานกับรัฐบาลกลางของสปป.ลาว จึงส่งผลทำให้ในปี ค.ศ. 1995 กลุ่มพ่อค้าคนจีนได้เริ่มขยายตัวเข้ามาทำการค้าร่วมกับพ่อค้าแม่ค้าชาวลาวยุคใหม่ในพื้นที่ตลาดลาว แต่จะเป็นการนั่งขายบริเวณด้านนอกของตลาดลาว ซึ่งไม่ได้เป็นการนั่งขายปะปนกับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาว(ดูภาพ 7 ประกอบ) โดยสินค้าที่พ่อค้าคนจีนนำมาขายก็เป็นสินค้าประเภทเดียวกับสินค้าของไทยที่พ่อค้าแม่ค้าลาวนำมาขาย หรือกล่าวได้ว่า “ สินค้าจีนสามารถเป็นสินค้าทดแทนสินค้าไทยได้ ” อาทิเช่น เสื้อ กางเกง ถุงมือ ถุงเท้า ชุดชั้นใน รองเท้า เครื่องสำอาง อาหารแห้ง

เช่น เส้นก้วยเตี่ยว บะหมี่ วุ้นเส้น เห็ดหอม และเครื่องปรุงรสต่างๆ เป็นต้น แต่พ่อค้าคนจีนจะมีสินค้าที่นำมาขายต่างจากพ่อค้าแม่ค้าลาว ก็คือ ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า อาทิเช่น วิทยุ โทรทัศน์ และเครื่องจักร เช่น รถไถ เป็นต้นซึ่งพ่อค้าคนลาวไม่สามารถนำสินค้าเหล่านี้จากฝั่งไทยเข้ามาขายได้ในเมืองห้วยทราย เพราะต้องเสียภาษีนำเข้าสินค้าในอัตราที่ค่อนข้างสูงมาก

ภาพ 7 การขายสินค้าของพ่อค้าจีนในพื้นที่ตลาดเช้าของลาว

ในระยะต่อมา เกิดการทะเลาะวิวาทกันระหว่างกลุ่มพ่อค้าทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาว และกลุ่มพ่อค้าจีน จากการสัมภาษณ์พ่อค้าแม่ค้าลาว และทางเจ้าหน้าที่ของทางการลาวที่เป็นผู้รับผิดชอบตลาดลาว พบว่า สาเหตุของการทะเลาะวิวาทเกิดจาก

1. พ่อค้าคนจีนขายสินค้าในราคาที่ถูก ส่งผลทำให้คนลาวส่วนใหญ่หันมาซื้อสินค้าจีนมากกว่า สินค้าที่พ่อค้าแม่ค้าลาวนำมาขายจากฝั่งไทย เนื่องมาจากคนลาวมีอำนาจซื้อน้อยหรือรายได้น้อย อันนำไปสู่การมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่คำนึงถึงเรื่องราคา มากกว่า ที่จะคำนึงถึงเรื่องคุณภาพของสินค้า

2. เกิดการลักขโมยเงินของพ่อค้าแม่ค้าลาวขึ้นภายในตลาดลาว ซึ่งกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาวมองว่าเป็นการกระทำของกลุ่มพ่อค้าจีน

จากปัญหาที่เกิดขึ้น จึงส่งผลทำให้ เจ้าหน้าที่ทางการลาวได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการจัดสรรจัดพื้นที่แห่งใหม่ภายในหมู่บ้านดินธาตุ ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองห้วยทรายประมาณ 5 กิโลเมตร ให้แก่กลุ่มพ่อค้าคนจีนใช้เป็นพื้นที่ในการขายของและใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวพ่อค้าคนจีน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 – เดือนเมษายน ค.ศ. 2006 ซึ่งคนลาวในท้องถิ่นได้เรียกพื้นที่ดังกล่าวว่า “ตลาดจีน”

(รูปภาพ 8 ประกอบ) ซึ่งกลุ่มพ่อค้าคนจีนจะต้องเสียค่าเช่าที่ในอัตราค่าเช่าห้องละ 4,000 บาท ต่อ ปี (ขนาดของห้องประมาณกว้าง 4 เมตร ยาว 4 เมตร) (นายบุญเทียม, 2548: สัมภาษณ์) ให้เอกชนลาว คือ นายบุญเทียม อายุ 42 ปี คนลาวอยู่ในฐานะของการเป็นผู้ได้รับสัมปทานจากทางการลาว เมืองห้วยทรายในการเก็บค่าเช่าที่ ควบคุม ดูแล ตลาดจีน(รูปภาพ 9 ประกอบ) และในช่วงเวลานี้ อาจกล่าวได้ว่า “ตลาดจีน” ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มพ่อค้าคนจีนที่ใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างและขยายตลาดการค้าของตนเองในตลาดบริโภคของลาว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาพ 8 ตลาดจีนแห่งเก่าที่ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านตีนธาตุ เมืองห้วยทราย

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาพ 9 ผู้ที่ได้รับสัมปทานจากทางการลาว เมืองห้วยทราย

นายบุญเทียม อายุ 42 ปี เอกชนลาว

อย่างไรก็ดี ในระยะเวลาต่อมา เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และ เพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทางลาวจึงได้ตัดสินใจปรับเปลี่ยนกฎหมายการค้าและลงทุนในลาว จากการอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาร่วมหุ้นในกิจการต่างๆ กับรัฐบาลลาว หรือเข้ามาทำการลงทุนกิจการต่างๆ ในลาว ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 มาเป็นการถือหุ้นได้ร้อยละ 100 อีกทั้งทางการลาวยังได้นำนโยบาย 2+3 มาใช้ในการกำหนดการลงทุนของนักลงทุน ต่างประเทศ โดย 2 ในที่นี้หมายถึง ส่วนของทางการลาวที่ร่วมลงทุน คือ ที่ดิน และ แรงงาน (โดยมีข้อยกเว้นว่า ผู้ที่เข้ามาลงทุนสามารถนำแรงงานเข้ามาทำงานได้ไม่เกินร้อยละ 10) และ 3 หมายถึง ส่วนที่นักลงทุนต่างชาตินำเข้ามาลงทุน คือ ทุน ตลาด และเทคโนโลยี

ในขณะเดียวกัน การที่ทางการลาวต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายการค้าและการลงทุนนั้น ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจาก การเข้ามาทำการค้าของกลุ่มพ่อค้าคนจีนในลักษณะการเป็น “พ่อค้าเร่” หรืออาจกล่าวได้ในอีกลักษณะหนึ่งว่า “การค้าขายแบบย่อย” นั้น ถือเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายของทางการลาว เพราะอาชีพดังกล่าวถือเป็นอาชีพฟงวนไว้สำหรับคนลาวเท่านั้น คนต่างชาติ มิสามารถกระทำอาชีพดังกล่าวได้ แต่สามารถดำเนินการได้ในฐานะของเป็นผู้ส่งสินค้าให้แก่พ่อค้าแม่ค้าลาวเท่านั้น

จากการนำเสนอข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า การดำเนินนโยบายในการพัฒนาเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขง และมีการเปิดเส้นทางเดินเรือพาณิชย์อย่างเป็นทางการ ในแม่น้ำโขง ภายใต้กรอบความร่วมมือของโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ที่มีเป้าหมายหลักในการต้องการเชื่อมโยงระบบคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อสนองต่อการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และประชาชน ให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัดนั้น ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการเกิดขึ้นและการเติบโตของตลาดเงินใน

เมืองห้วยทราย ซึ่งเริ่มต้นจากการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนจีนเข้ามาในเมืองห้วยทราย เป็นจำนวนมาก โดยเข้ามาในลักษณะของการเป็นกลุ่มนายทุนคนจีน แรงงานคนจีนก่อน หลังจากนั้นได้มีการพลิกบทบาทจากการเป็นแรงงานจีน ผู้การเป็นพ่อค้าคนจีนที่นำสินค้าเงินราคาถูกเข้ามาเร่ขายให้แก่กลุ่มคนลาวทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกเมืองห้วยทราย จนนำไปสู่การมีพื้นที่ทางการค้าเป็นของกลุ่มตนเองในเมืองห้วยทราย โดยคนส่วนใหญ่เรียกว่า “ตลาดจีน”

5.3.2.2 ช่วงการพัฒนาเส้นทางการค้าทางบกR3E(คุนหมิง- เชียงรุ่ง- บ่อเต็น-แขวงหลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว-เชียงใหม่) กับการเติบโตของตลาดจีน

ภายใต้โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Sub regional Economic Cooperation : GMS) หรือ หกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ประกอบด้วย กัมพูชา จีนตอนใต้ พม่า สปป.ลาว เวียดนาม และไทย ซึ่งถือเป็นโครงการความร่วมมือที่เกิดขึ้นมา เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การบริการ การจ้างงาน และเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีการกำหนดกรอบในการพัฒนาทางเศรษฐกิจร่วมกันระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก ใน 6 สาขา คือ สาขาการอำนวยความสะดวกทางการค้า สาขาคมนาคมขนส่ง สาขาการลงทุน สาขาการสื่อสาร โทรคมนาคม สาขาพลังงาน สาขาการท่องเที่ยว สาขาสินค้าและสาขาการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งในขณะนี้ กลุ่มประเทศสมาชิกได้เริ่มดำเนินการในการพัฒนาทั้ง 6 สาขา

กล่าวเฉพาะกรณีการพัฒนาในส่วนของสาขาคมนาคมขนส่ง ที่กลุ่มประเทศสมาชิก(ไทย พม่า สปป.ลาว จีน) ได้เริ่มดำเนินการพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก หรือเป็นที่รู้จักกันในนามของ “เส้นทาง R3” นั้น ก็เพื่อต้องการให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย ในการเชื่อมโยงการค้าและขนถ่ายสินค้าระหว่างกัน โดยการพัฒนาเส้นทาง R3 แบ่งออกได้เป็น 2 เส้นทาง(Chusri Taesiriphet, 2549) คือ

1. เส้นทาง R3W ซึ่งเป็นเส้นทางที่ตัดผ่านพม่า โดยเป็นถนนเชื่อมโยงจากอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย(ไทย)-ท่าลี่เหล็ก(พม่า)-เชียงตุง-ด้าลั่ว(จีน)-เชียงรุ่ง(เจียงหง) รวมระยะทางทั้งหมด 393 กิโลเมตร ในขณะเดียวกัน ก็เป็นเส้นทาง R3W ที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงคุนหมิง(จีน)ได้ แต่จะมีระยะทางรวมทั้งสิ้นถึง 700 กิโลเมตร เส้นทางดังกล่าวได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วและได้มีการเปิดใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปีค.ศ. 2004 กลับพบว่า เส้นทางนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์มากนัก ในการช่วยเชื่อมโยงการค้าระหว่างไทย-พม่า-จีน และช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าได้อย่าง

เต็มที เนื่องจากมีอุปสรรคใน 2 ประการ ด้วยกัน คือ 1. ปัญหาทางด้านศุลกากรของทั้ง 3 ประเทศ(จีน-พม่า-ไทย)ยังไม่อยู่ในอัตราเดียวกัน 2. ปัญหาการปฏิบัติการสู้รบโดยใช้กำลังอาวุธของชนกลุ่มน้อยในพม่าที่เป็นผลต่อการเชื่อมโยงทางด้านการค้า และการขนส่งสินค้า

2. เส้นทาง **R3E** ซึ่งเป็นเส้นทางที่ตัดผ่าน สปป.ลาว โดยเป็นถนนเชื่อมโยงจาก คุณหมิง- เชียงรุ่ง- ป๋อเต็น-แขวงหลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว -เชียงของ รวมระยะทางทั้งหมด 254 กิโลเมตร ขณะนี้ยังอยู่ในช่วงของการดำเนินการก่อสร้าง(ดูภาพที่ 11 ประกอบ)และคาดการณ์ว่าเส้นทางเชื่อมโยงการค้าดังกล่าวจะแล้วเสร็จและเปิดใช้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 2007 ซึ่งเมื่อถนนเชื่อมโยงการค้าเส้นนี้แล้วเสร็จ มีการคาดการณ์ว่า นักลงทุนจะหันมาใช้เส้นทางนี้ในการขนส่งสินค้า และเชื่อมโยงการค้ากับจีนมากกว่า เส้นทางเชื่อมโยงการค้า **R3W** เพราะ 1. ไม่ต้องเผชิญกับอุปสรรคอันเกิดจากความขัดแย้งของชนกลุ่มน้อยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าในธุรกิจ การค้า ระหว่างประเทศ 2. การขนส่งสินค้าสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากการมีระยะทาง ในการเดินทางสั้นกว่าเส้นทาง **R3W**

ภาพ 10 เส้นทางR3E

การดำเนินการก่อสร้างเส้นทางR3E จากป๋อเต็นมาแขวงหลวงน้ำทาของสปป.ลาว

ดังนั้น กล่าวได้ว่า การพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E ถือเป็นการพัฒนาที่จะส่งผลโดยตรงต่อการเติบโตของตลาดจีน ในเมืองห้วยทรายมากยิ่งขึ้น สังกัดได้จากในช่วงระหว่างการดำเนินการพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E ได้มีกลุ่มพ่อค้าคนจีนจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาทำการค้าในเมืองห้วยทราย โดยไม่สามารถทำการรวบรวมจำนวนที่แท้จริงของกลุ่มพ่อค้าคนจีนได้ว่ามีจำนวนเท่าใดในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากพ่อค้าคนจีนมีการกระจายตัวออกไปเร่ขายสินค้าตามหมู่บ้านต่างๆ ทั้งภายใน-นอก เมืองห้วยทราย อีกทั้งยังมีการกระจายตัวออกไปตั้งร้านค้าในพื้นที่ต่างๆ ที่มีใช้อยู่ในตลาดจีน อาทิเช่น พื้นที่รอบๆ ตลาดเช้าของลาว และตลาดข้างไปรษณีย์เมืองห้วยทราย ซึ่งเป็นพื้นที่ขายสินค้าของพ่อค้าแม่ค้าคนลาว การที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนได้มีการกระจายตัวออกไปขายสินค้าในพื้นที่อื่นๆ ที่มีใช้ตลาดจีนนั้น ก็เนื่องมาจาก ตลาดจีนเก่า(หมู่บ้านดินธาตุ) มีพื้นที่คับแคบซึ่งไม่สามารถรองรับกับการเพิ่มขึ้นของพ่อค้าคนจีนที่หลั่งไหลเข้ามาขายสินค้าในเมืองห้วยทราย ได้

ด้วยเหตุนี้ ทางลาวจึงดำเนินการจัดสรรพื้นที่แห่งใหม่ภายในหมู่บ้านป่าอ้อย เป็นพื้นที่ในการก่อสร้างตลาดจีนแห่งใหม่ เพื่อให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนในเมืองห้วยทราย เข้ามาอยู่รวมกันทั้งหมด และเล็งเห็นว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับการขยายตัวของพ่อค้าคนจีนที่เข้ามาค้าขายในเมืองห้วยทรายได้ในอนาคต โดยตลาดจีนแห่งใหม่ตั้งอยู่ห่างจากตลาดจีนเก่าประมาณ 2 กิโลเมตร และอยู่ห่างเมืองห้วยทรายประมาณ 7 กิโลเมตร อีกทั้งเป็นพื้นที่ติดกับจุดผ่านแดนชั่วคราวบ้านโจ้โก้⁹

ซึ่งขณะนี้ ตลาดจีนในพื้นที่ใหม่กำลังอยู่ในช่วงของการดำเนินการก่อสร้าง โดย นายทุนคนจีนรายใหญ่ คือ นายหวังเหว่ยกั๋ว Wang Weiguo (王卫国) (ดูภาพ 11 ประกอบ) ซึ่งเป็นนายทุนคนจีนที่เดินทางมาจากมณฑลหูหนาน โดยในระยะแรกนั้น ได้เข้ามาดำเนินธุรกิจที่แขวงหลวงน้ำทา ก่อนประมาณ 5 ปี หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1997 ได้ เดินทาง เข้ามาดำเนินธุรกิจการค้าในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว โดยเริ่มจากการร่วมหุ้นกับรัฐบาลท้องถิ่นในเมืองห้วยทรายดำเนินธุรกิจโรงสีข้าว แต่ประสบปัญหาขาดทุน จึงได้หันมาปรับเปลี่ยนการค้าดำเนินธุรกิจจากการเป็นนายทุนคนจีนที่ดำเนินธุรกิจโรงสีข้าว มาเป็นนายทุนคนจีนที่ดำเนินธุรกิจนำเข้าสินค้าจากจีนเข้ามาขายในเมืองห้วยทราย และเป็นผู้ขนส่งหรือกระจายสินค้าให้แก่กลุ่มพ่อค้าคนจีนในตลาดจีนซึ่งได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากสมาคมการค้าจีน มณฑลหูหนาน ปัจจุบัน นายหวังเหว่ยกั๋ว ได้อยู่ในฐานะของการ

⁹ จุดผ่านแดนชั่วคราวบ้านโจ้โก้ ถือเป็นจุดผ่านแดนที่เปิดเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่บริษัทแหลมทองลิทไนท์ จำกัด ในการขนย้ายลิทไนท์จากสปป.ลาวเข้ามายังประเทศไทย

เป็นนายทุนคนจีนที่ได้รับการสัมปทานในการสร้างดูแล ควบคุม กลุ่มพ่อค้าคนจีนและ ตลาดจีนแห่งใหม่ ในเมืองห้วยทราย จากทางการลาว (นายหวังเหว่ยกั๋ว, 2548: สัมภาษณ์) ในขณะเดียวกันทางการลาว เมืองห้วยทราย ได้มีการตั้งนายค้าเฟิ่ง ซึ่งเป็นคนลาวที่อาศัยอยู่ในเมืองห้วยทรายและมีความสามารถในการใช้ภาษาจีน เป็นผู้ประสานงานระหว่างนายหวังเหว่ยกั๋วกับทางการลาวเมืองห้วยทราย

สำหรับตลาดจีนแห่งใหม่นี้ นายหวังเหว่ยกั๋วได้ดำเนินการเช่าพื้นที่จาก นาย ปลิงไชย เจ้าของพื้นที่ แต่ขณะนี้ได้อาศัยอยู่ที่แขวงหลวงน้ำทา เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการก่อสร้างตลาดจีนแห่งใหม่ ในช่วงระหว่างการดำเนินการก่อสร้างตลาดจีนแห่งใหม่นั้น นายหวังเหว่ยกั๋วได้อาศัยแรงงานคนจีนที่มาจากมณฑลยูนหนาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพี่น้องและเครือญาติของนายหวังเหว่ยกั๋ว เข้ามาช่วยดำเนินการก่อสร้าง โดยแรงงานคนจีนจะได้รับค่าจ้างวันละ 200 บาท ตลอดจนมีการจัดเตรียมอาหารและที่พักให้สำหรับแรงงานคนจีน ส่วนวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างนั้น บางอย่างนายหวังเหว่ยกั๋วได้สั่งซื้อจากฝั่งไทย แต่บางอย่าง ก็ได้สั่งซื้อและขนส่งมาจากจีนผ่านเส้นทางการการค้าทางบก R3E (คุนหมิง-เชียงรุ่ง-บ่อเต็น-แขวงหลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว-เชียงของ)

ตลาดจีนแห่งใหม่มีลักษณะเป็นตึกแถวชั้นเดียวจำนวนทั้งหมด 6 ตึก แยกเป็นห้องรวมทั้งสิ้น 100 ห้อง ที่มีขนาดกว้าง 90 เมตร ยาว 200 เมตร (รูปภาพ 12 ประกอบ) ซึ่งนายหวังเหว่ยกั๋วจะเปิดให้พ่อค้าจีนเข้ามาเช่าขายสินค้าในอัตราห้องละ 1,500 บาท ต่อ เดือน หรือ 18,000 บาท ต่อ ปี ในขณะนี้พบว่า มีพ่อค้าคนจีนเข้ามาติดต่อจองห้องสำหรับขายสินค้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นทั้ง พ่อค้าคนจีนที่ขายสินค้าอยู่ในตลาดจีนเก่าอยู่แล้ว และ พ่อค้าคนจีนกลุ่มใหม่ที่กำลังจะเดินทางเข้ามาขายสินค้าในตลาดจีน เมืองห้วยทราย

คาดการณ์ว่า ตลาดจีนแห่งใหม่ คงแล้วเสร็จในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2006 นี้ ซึ่งกลุ่มพ่อค้าคนจีนที่อาศัยอยู่ทั้งในตลาดจีนเก่า และ กลุ่มพ่อค้าคนจีนที่มีการกระจัดกระจายตัวในการเร่ขายสินค้าทั้งใน-นอก พื้นที่เมืองห้วยทราย จะต้องย้ายเข้ามาขายสินค้าในตลาดจีนแห่งใหม่ทั้งหมด

ปัจจุบัน คือ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2006 พบว่า กลุ่มพ่อค้าจีนในตลาดเก่าได้โยกย้ายสินค้าและครอบครัวเข้ามาอยู่ภายในตลาดจีนแห่งใหม่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ยังเหลืออีกประมาณ 5 ร้านในตลาดจีนเก่าที่ยังไม่สามารถโยกย้ายเข้ามาขายสินค้าในตลาดจีนแห่งใหม่ได้ เนื่องจากห้องเช่าในตลาดจีนแห่งใหม่มีไม่เพียงพอกับจำนวนพ่อค้าจีนที่จะเข้ามาอยู่อาศัย เป็นเพราะพ่อค้าจีนบางคนไม่ได้เช่าห้องเพียงห้องเดียวเพื่อใช้ในการขายสินค้าและอยู่อาศัย แต่เมื่อทำการเฉลี่ยแล้ว พบว่า พ่อค้าจีน 1 คน เช่าพื้นที่ถึง 3 ห้อง เพื่อใช้ในการขายสินค้าและเป็นที่อยู่อาศัย ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้จำนวนห้อง

มีไม่เพียงพอต่อจำนวนพ่อค้าจีน ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงของการดำเนินการก่อสร้างเพิ่มเติมในพื้นที่ ตลาดจีนแห่งใหม่อีกประมาณ 10 ห้อง คาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2006

จากรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้วนั้น ถือเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึง การพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E (คุนหมิง-เซียงรุ่ง-บ่อเต็น-แขวงหลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว-เซียงของ) นั้น ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเติบโตของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย หลากหลายประเด็นด้วยกัน ดังนี้คือ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการ เคลื่อนย้ายคน ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัดเวลาได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อใดที่เส้นทางดังกล่าวมีการ ดำเนินการพัฒนาแล้วเสร็จสมบูรณ์ยิ่งจะเป็นตัวกระตุ้นหรือผลักดันให้ตลาดจีนมีการเติบโตเพิ่มขึ้น มากกว่านี้อย่างแน่นอน อันเป็นผลมาจาก เกิดการหลั่งไหลเข้ามาทำการค้าของกลุ่มพ่อค้าคนจีนในเมือง ห้วยทราย มีเพิ่มมากขึ้น

ในประเด็นที่เกี่ยวกับประเภทของสินค้าที่ขายในตลาดจีนย่อมที่จะมีความหลากหลายมากกว่าเดิม เนื่องจากสามารถขนย้ายสินค้าเข้ามาขายได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องมีข้อจำกัด หรือ อุปสรรคในการเคลื่อนย้ายอีกต่อไป

ในประเด็นที่เกี่ยวกับกลุ่มลูกค้าของตลาดจีนย่อมมีความหลากหลายมากขึ้น อีกทั้งยังมีใช่ เฉพาะกลุ่มคนลาวในท้องถิ่นเสียเป็นส่วนใหญ่อีกต่อไป แต่กลุ่มลูกค้าคนไทยคงจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเชื่อมโยงถนน R3E โดยผ่านสะพานข้ามแม่น้ำโขงซึ่งจะเริ่มก่อสร้างในเร็ววันนี้ ที่อำเภอ เชียงของ จะทำให้คนไทยสามารถเดินทางเข้ามาเลือกซื้อสินค้าได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

ภาพ 11 นายทุนจีน

ผู้ขายสวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาว คือ นายหวังเหว่ยกั๋ว Wang Weiguo (王卫国) นายทุนจีนรายใหญ่ ของเมืองห้วยทรายที่ได้รับการสัมปทานจากทางการลาวเมืองห้วยทราย ในการก่อสร้างตลาดจีนแห่งใหม่ และเป็นผู้ควบคุม ดูแล คนจีนที่เข้ามาทำการค้าในเมืองห้วยทราย ตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ขนส่งสินค้าจากชายแดนจีนมากระจายให้กับกลุ่มพ่อค้าในตลาดจีน เมืองห้วยทราย

ภาพ 12 พัฒนาการของตลาดจีนแห่งใหม่ที่ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านป่าอ้อย เมืองห้วยทราย
ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2005- เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2006

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5.3.3 ตลาดจีน: ผู้ค้า ลักษณะสินค้า รูปแบบการค้า กลุ่มลูกค้า และสถานะการค้า

5.3.3.1 ตลาดจีน : ผู้ค้า

ปัจจุบัน (ค.ศ. 2006) ร้านค้าภายในตลาดจีนแห่งใหม่ มีจำนวนทั้งหมด 35 ร้านค้า¹⁰ ส่วนจำนวนประชากรคนจีนทั้งหมดในตลาดจีนนั้น ไม่สามารถระบุจำนวนได้อย่างแน่นอน แต่มีการคาดการณ์ว่ามีประมาณ 130 คน สาเหตุที่ไม่สามารถระบุจำนวนได้อย่างแน่นอน เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มพ่อค้าคนจีน มีการเคลื่อนย้ายหมุนเวียนกันเข้า-ออกภายในตลาดจีน เมืองห้วยทราย อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีเหตุผลในการหมุนเวียนเข้า - ออกตลาดจีนอยู่ 3 ประการ คือ

1. ต้องเดินทางออกไปเร่ขายสินค้าตามหมู่บ้านต่างๆทั้งในและนอกเมืองห้วยทราย หรือออกไปเร่ขายสินค้าตามตลาดนัด
2. ต้องเดินทางไปปรับสินค้าจากชายแดนบ่อเต็น-บ่อหาน เพื่อนำเข้ามาขายในเมืองห้วยทราย
3. ต้องเดินทางไปต่ออายุบัตรผ่านแดน(Border Pass) ณ ด่านตรวจคนเข้าเมือง ที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนบ่อเต็น-บ่อหาน ดังนั้นจึงไม่สามารถทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรคนจีนในตลาดจีนได้อย่างแน่นอนว่ามีจำนวนทั้งหมดเท่าไร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มพ่อค้าคนจีนในตลาดจีนเกี่ยวกับภูมิฐานะและสาเหตุของการตัดสินใจเดินทางเข้ามาทำการค้าขายในเมืองห้วยทราย พบว่า กลุ่มพ่อค้าคนจีนเหล่านี้ ส่วนใหญ่เดินทางมาจากเมืองที่อยู่ในมณฑลหยุนหนาน(云 南) สาเหตุที่เข้ามาทำการค้า ก็เพราะในขณะที่มณฑลหยุนหนานถือเป็นมณฑลที่มีสถานะการแข่งขันสูงมากของประชาชนที่อาศัยอยู่ในมณฑล ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลจีนได้มีการพัฒนามณฑลหยุนหนานให้เป็นประตูการค้าของจีนทางตอนใต้ อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงทางการค้ากับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลทำให้บริษัท และนักลงทุนต่างชาติต่างหลั่งไหลเข้าไปทำการลงทุน เนื่องจากเห็นว่าจีนเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่และมีแรงงานการผลิตเป็นจำนวนมาก อีกทั้งราคาถูก ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการผลิต ภายใต้การหลั่งไหลเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ พบว่า แรงงานประเภทที่มีฝีมือ และมีการศึกษาย่อมมีรายได้สูงตามสถานะการค้า ซึ่งจะทำให้กลุ่มคนดังกล่าวสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แต่เมื่อเป็นคนที่ไม่มีการศึกษาหรือเป็นแรงงานที่

¹⁰ ข้อมูลสถิติจำนวนร้านค้าในตลาดจีนที่ทางการลาว เมืองห้วยทราย ได้ทำการรวบรวมจากตัวเลขการจดทะเบียนการค้าของพ่อค้าคนจีน ณ เดือนมิถุนายน 2549.

ไร้ฝีมือ ก็ไม่มีโอกาสในการทำมาหากิน ไม่มีความรุ่งโรจน์ หรือความเจริญในวิถีชีวิต โดยกลุ่มพ่อค้าคนจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองห้วยทราย เล่าว่า พวกเขาจัดเป็นกลุ่มคนจีนที่ไม่มีการศึกษาและเป็นแรงงานไร้ฝีมือที่อาศัยอยู่ในมณฑลหยุนหนาน ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม อันต้องพบกับความลำบาก เนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพที่อยู่ในอัตราค่อนข้างสูงในมณฑลหยุนหนาน

ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ผลักดันให้พวกเขาตัดสินใจปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นเกษตรกรสู่การเป็นพ่อค้าแม่ค้า โดยได้เดินทางเข้ามาทำการค้าขายสินค้าเงินในเมืองห้วยทราย ผ่านการแนะนำชักชวนจากเพื่อนบ้านที่พูดต่อๆ กันมา ซึ่งพวกเขาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเดินทางเข้ามาค้าขายในเมืองห้วยทรายว่า ถึงแม้ว่า เงินที่ได้จากการขายสินค้าที่เมืองห้วยทรายจะอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำมาก เมื่อหักต้นทุนไม่ว่าจะเป็นค่าสินค้าที่นำมาขายและค่าเช่าที่แล้วพบว่า มี“รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อปีไม่ถึง 100,000 บาท” แต่ก็ถือเป็นรายได้ที่มีความแน่นอนและสูงกว่ารายได้ที่พวกเขาได้รับจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในมณฑลหยุนหนาน อีกทั้งค่าครองชีพในเมืองห้วยทรายก็อยู่ในอัตราที่ไม่สูงมากนัก ส่งผลทำให้พวกเขาสามารถมีเงินออมเก็บไว้ใช้และส่งกลับไปเลี้ยงพ่อแม่ และลูก ที่อยู่มณฑลหยุนหนานได้อย่างสบาย อีกทั้งยังทำให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนไม่ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งการส่งเงินกลับบ้านของพวกกลุ่มคนจีนเหล่านั้นนั้นบางคนได้อาศัยวิธีการส่งเงินผ่านสมาคมการค้าเงินที่มณฑลหยุนหนานไปให้ครอบครัว โดยฝากผ่านนายหวังเหว่ยกั๋ว ซึ่งเดินทางไปรับสินค้า บางคนอาศัยวิธีการกลับไปให้ด้วยตนเองในช่วงที่ไปต่ออายุบัตรผ่านแดนหรือไปรับเอาสินค้ามาขายที่เมืองห้วยทราย¹¹

ส่วนสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มคนจีนในเมืองห้วยทราย พบว่า พ่อค้าเงินที่เข้ามาขายสินค้าในเมืองห้วยทราย ส่วนใหญ่จะนำเอาภรรยาและลูกสาวเข้ามาช่วยขายของที่เมืองห้วยทรายด้วย โดยมีวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายไม่ว่าจะเป็นการนอนที่อาศัยเพียงเสื่อผืนหมอนใบ เนื่องจากในห้องเช่าไม่ได้มีการสร้างห้องนอน ห้องน้ำ เป็นเพียงพื้นที่โล่งไว้สำหรับวางขายสินค้าเท่านั้น ด้วยเหตุนี้พ่อค้าเงินบางคนจึงได้อาศัยกองผ้าที่นำมาขายใช้เป็นที่นอน หรือ บางคนก็ใช้วิธีการปูเสื่อนอนตามพื้นทางด้านอาหารการกิน ส่วนใหญ่กลุ่มคนจีนอาศัยอาหารแห้ง อาทิเช่น เห็ดหอม เต้าหู้ยี้ บะหมี่ ที่กลุ่มพ่อค้าเงินนำมาขายใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการประกอบอาหารหรือในบางครั้งคนจีนก็เดินทางไปซื้ออาหารสดประเภทเนื้อหมู ไก่ จากตลาดเช้าของลาวมาเก็บไว้สำหรับประกอบอาหาร นอกจากนี้คนจีน

¹¹พ่อค้าเงิน ณ ตลาดจีนแห่งใหม่ เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวระหว่างวันที่ 15-25 เดือน มิถุนายน 2549.สัมภาษณ์.

บางคนยังได้ปลูกผักกินเอง ในขณะที่เดียวกันใกล้ๆ พื้นที่ตลาดจีนแห่งใหม่ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้า และร้านขายเหล้า(ครูปีที่ 13 ประกอบ) ไว้สำหรับกลุ่มคนจีนได้ใช้บริการ ซึ่งเจ้าของร้านก็เป็นคนจีน กิจกรรมยามว่างหรือในช่วงที่ไม่มีลูกค้าเข้ามาซื้อสินค้าของกลุ่มคนจีนเหล่านี้คือ นั่งเล่นไฟในกลุ่มคนจีน ดูทีวีจีน นอนพักผ่อน จับกลุ่มพูดคุยกัน และจากการลงพื้นที่ภาคสนามผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ากลุ่มคนจีนเหล่านี้จะไม่ค่อยมีการปฏิสัมพันธ์หรือพูดคุยกับกลุ่มคนลาวมากนัก ถ้ามีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจะเป็นการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะผู้ซื้อกับผู้ขายมากกว่าที่จะเป็นการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะเพื่อนบ้าน จากการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มคนลาวในท้องถิ่นและพระภิกษุวัดตินธาตุ เมืองห้วยทราย ซึ่งถือเป็นวัดที่อยู่ใกล้ชุมชนคนจีนมากที่สุด เกี่ยวกับการเข้าร่วมประเพณีสำคัญของคนจีน พบว่า กลุ่มคนจีนเหล่านี้ไม่ค่อยเข้าร่วมงานประเพณีสำคัญของชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นการให้เงินมาช่วยทำบุญมากกว่าที่จะเดินทางเข้าร่วมงาน¹² แต่ถ้ากล่าวถึงประเพณีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนจีนโดยตรง อาทิเช่น วันตรุษจีน วันสารทจีน พบว่า กลุ่มคนจีนเหล่านี้ก็ยังคงรักษารธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของกลุ่มตนเองอยู่ แต่ไม่ได้จัดพิธีใหญ่โตมากนัก¹³

ในส่วนของการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในกลุ่มคนจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองห้วยทรายนั้น พบว่า ได้มีหัวหน้าคนจีน คือ นายหวังเหว่ยกั้ว เป็นผู้ควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยตลอดจนเป็นตัวกลางที่ช่วยในการไกล่เกลี่ยปัญหาเมื่อเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้นภายในกลุ่มคนจีน หรือ เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกับกลุ่มคนลาวในท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

¹² กลุ่มคนลาวในท้องถิ่นและพระภิกษุ วัดตินธาตุ ณ เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวระหว่างวันที่15-25 เดือนมิถุนายน 2549.สัมภาษณ์

¹³ อ้างแล้วในหน้า 144.

ภาพ 13 สหกรณ์ร้านค้าและร้านค้าของกลุ่มคนจีน

สหกรณ์ร้านค้าและร้านค้าของกลุ่มคนจีน ตั้งอยู่ห่างจากตลาดจีนแห่งใหม่ประมาณ 20 เมตร

ภาพ 14 กลุ่มพ่อค้าคนจีนในตลาดจีน เมืองห้วยทราย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright by Chiang Mai University
All rights reserved

5.3.3.2 ตลาดจีน : ลักษณะสินค้า

สินค้าที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนนำมาขายในตลาดจีนนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท หลัก ๆ ดังนี้
คือ

1. สินค้าประเภทเครื่องอุปโภค บริโภค และของใช้ในครัวเรือน อาทิเช่น เสื้อยืด กางเกงยีน เสื้อกันหนาวของทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ชุดนอน ชุดชั้นใน ถุงมือ ถุงเท้า รองเท้า หมวก ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเป็นผืนที่สามารถนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อและผ้าชั้น ผ้าห่ม ผ้าคลุมโต๊ะ เตียงนอน พรมเช็ดเท้า รม สมุด ดินสอ ปากกา ขางลบเครื่องคิดเลข แผ่นซีดี เทป กาว เครื่องสำอาง แปรงฟัน ยาสีฟัน แม่กุญแจ นาฬิกา ไฟฉาย ถ้วยไฟฉาย ตะเกียบ ช้อน แก้วน้ำ ถ้วย ชาม หม้อ กะละมัง กระทะ ตู้เซฟ เป็นต้น

ภาพ 15 สินค้าประเภทเครื่องอุปโภค บริโภค และของใช้ในครัวเรือน

2. สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ลำโพง เครื่องเล่นแผ่นซีดี แผ่นวีซีดีขนาดพกพาและตั้งโต๊ะ เครื่องเล่นวีดีโอเกมส์ของเด็ก แผงผลิตกระแสไฟฟ้า (โซลาร์เซลล์) เสาโทรทัศน์ จานดาวเทียม เครื่องกรองน้ำ เครื่องปรับน้ำอุ่น พัดลม เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าว ไมโครโฟน เครื่องอัดเสียง เป็นต้น

ภาพ 16 สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3. สินค้าประเภทเครื่องจักรกลและอุปกรณ์เครื่องมือ เช่น รถไถ เครื่องวัดระดับกระแสไฟฟ้า ยางรถจักรยานและจักรยานยนต์ ป้อนน้ำ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สินค้าที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนนำมาขายส่วนใหญ่มาจากคุณหมิงโดยผ่านบริษัทขนส่งสินค้ารายใหญ่ของนายทุนคนจีนที่ชื่อว่า “ นายหวังเหว่ยกั๋ว ” ซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองห้วยทราย ดังได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้ เป็นตัวกลางในการรับสินค้าจากเมืองคุณหมิง มากระจายให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนในตลาดจีน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มพ่อค้าคนจีนในตลาดจีน พบว่า ส่วนใหญ่พวกเขาจะรับสินค้ามาจากนายหวังวิโก้ อาทิเช่น

นาย จวิน (谢新军 Xie Xin jun) อายุ 33 ปี “ เป็นพ่อค้าคนจีนที่เดินทางมาจากมณฑลยูนหนาน เข้ามาขายสินค้าในตลาดจีนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 สินค้าในร้านส่วนใหญ่มาจากการสั่งซื้อผ่านนายหวังเหว่ยกั๋วและนายหวังเหว่ยกั๋วจะนำสินค้ามาส่งให้ ทุก ๆ เดือน เดือนหนึ่ง จะเอาสินค้ามาส่งประมาณ 2 ครั้ง โดย นาย จวิน จะชำระค่าสินค้าในรูปแบบเงินสดให้นายหวังเหว่ยกั๋วทันทีเมื่อได้รับสินค้า”

นาย ถังจื้อฮุน (唐支群 Tang Zhi qun) อายุ 35 ปี “เดินทางเข้ามาขายสินค้าในเมืองห้วยทรายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 ในระยะแรกยังไม่ได้นำเอาภรรยามาอยู่ด้วย เนื่องจากต้องเป็นพ่อค้าเร่ขายของไปตามหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งในช่วงนั้นทางการลาวยังไม่มีการจัดพื้นที่สำหรับให้พ่อค้าคนจีนใช้เป็นที่ยขายสินค้า แต่เมื่อทางการลาวได้จัดพื้นที่ให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนใช้เป็นพื้นที่ขายสินค้า เขาจึงได้นำภรรยาเข้ามาอาศัยอยู่ด้วยในตลาด และทุกๆเดือนจะมีการส่งสินค้าจากนายหวังเหว่ยกั๋ว มาขาย”

นาย เซี่ยซินเจี้ยน (谢新建 XieXinjian) อายุ 37 ปี “เดินทางเข้ามาทำการค้าขายสินค้าในเมืองห้วยทรายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 โดยเริ่มจากการเช่าเรือนในเมืองห้วยทรายเป็นที่อยู่อาศัยและเก็บสินค้า ส่วนการขายสินค้านั้นในระยะแรกอาศัยพื้นที่ในตลาดลาวขายสินค้าก่อน หลังจากนั้นเมื่อทางการลาว เมืองห้วยทราย ได้จัดพื้นที่การค้าให้จึงย้ายเข้าไปอาศัยและขายสินค้าในพื้นที่ที่ทางการลาวได้จัดเตรียมไว้ให้ สินค้าที่นำมาขายส่วนใหญ่จะส่งจากนายหวังเหว่ยกั๋ว มีบางอย่างที่เดินทางไปรับมาเอง ขณะนี้กำลังรอที่จะย้ายเข้าไปอยู่ในตลาดจีนแห่งใหม่ที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณหมู่บ้านป่าอ้อย”

และจากการสัมภาษณ์ นาย หยวน กง (关公 Guan Gong) “เป็นคนจีนที่มาจากมณฑลยูนหนาน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าอ้อย เมืองห้วยทราย และมีบทบาทเป็นคนขับรถขนส่งสินค้าให้แก่ นายหวังเหว่ยกั๋ว มาเป็นระยะเวลาจนถึง 15 ปีแล้วว่า จะต้องออกไปรับสินค้าจากชายแดนบ่อเต็น-บ่อหานประมาณ 2 ครั้งของทุกๆ เดือน โดยเดินทางตามเส้นทางR3E(คุณหมิง-บ่อเต็น-แขวง

หลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว) และในการเดินทางแต่ละครั้งต้องใช้เวลาประมาณ 4 วัน เนื่องจากถนน R3E ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง ส่งผลทำให้การเดินทางขนส่งสินค้าค่อนข้างลำบากและล่าช้า แต่ถ้ามืดใดที่การดำเนินการเชื่อมโยงถนน R3E ได้รับการก่อสร้างแล้วเสร็จสมบูรณ์ย่อมส่งผลทำให้การขนส่งสินค้ามีความสะดวกสบายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น”

กลุ่มพ่อค้าคนจีนที่รับสินค้ามาจากนายหวังเหว่ยกั๋วจะมีระบบจ่ายเงินค่าสินค้าให้แก่นายหวังเหว่ยกั๋วใน 2 ลักษณะด้วยกัน คือ 1. จ่ายเป็นเงินสดทันทีเมื่อได้รับสินค้าตามความต้องการจากนายหวังเหว่ยกั๋ว 2. เปิดบัญชีกับนายหวังเหว่ยกั๋ว และจ่ายเงินทุกสิ้นเดือน ในขณะที่พ่อค้าคนจีนบางคนก็ไปรับเอาสินค้ามาขายด้วยตัวเอง ยกตัวอย่างเช่น

นาย จางเจิงเหลียง (张成良 Zhang Chengliang) “ซึ่งถือเป็นนายทุนคนจีนรายใหญ่คนหนึ่ง ที่นำเอาเครื่องจักรขนาดใหญ่เช่น รถไถยนต์มา คูโบต้า EMEI เข้ามาขายให้แก่คนลาวในเมืองห้วยทราย โดย นาย จางเจิงเหลียง จะเดินทางไปรับเอาสินค้าดังกล่าวจากคุณหมิง ทุกๆ อาทิตย์ ดังนั้น เมื่อไปซื้อสินค้าที่ร้าน มักจะไม่พบนาย จางเจิงเหลียง แต่จะพบภรรยา นาง เฟิงลี่หัว(封丽华 Feng Lihua) ของเขามากกว่า แต่ในขณะที่ลูกสาว อายุ 16 ปี ของครอบครัวดังกล่าวได้ขยายกิจการเปิดร้านที่ตลาดจีนแห่งใหม่ ซึ่งเป็นการขายสินค้าคนละประเภทกับที่ขายอยู่ในปัจจุบัน คือ เป็นสินค้าจำพวกของเล่นเด็ก เครื่องสำอาง และเสื้อผ้า”

และจากการสัมภาษณ์กลุ่มพ่อค้าคนจีนเกี่ยวกับราคาสินค้าที่ค่อนข้างถูกในตลาดจีน พบว่า สินค้าจีนที่พ่อค้าคนจีนนำมาขายในเมืองห้วยทราย ถือเป็นสินค้าตลาดล่างในเมืองจีนที่มีคุณภาพไม่ดี ดังนั้นจึงมีราคาที่ค่อนข้างถูกมาก และการที่พ่อค้าคนจีนนำสินค้านี้มาขายในเมืองห้วยทราย ก็เพื่อให้สอดคล้องกับรายได้หรือกำลังซื้อของคนลาวที่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะประชากรผู้อาศัยอยู่ในเมืองที่มีเศรษฐกิจขนาดเล็ก เช่น เมืองห้วยทราย ซึ่งกลุ่มพ่อค้าคนจีนเล็งเห็นว่า ในระยะแรกพวกเขาได้นำสินค้าที่มีคุณภาพดี ราคาแพงเข้ามาขาย แต่ก็ขายไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงตัดสินใจนำสินค้านี้มาขายคุณภาพต่ำเข้ามาขาย ซึ่งก็พบว่า สินค้าดังกล่าวสามารถสร้างจุดสนใจให้แก่กลุ่มคนลาว และสร้างรายได้ให้พวกเขาเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่า สินค้าดังกล่าวจะไม่มีคุณภาพดีเท่ากับสินค้าจากไทยก็ตาม

5.3.3.3 ตลาดจีน : รูปแบบการค้าและกลุ่มลูกค้า

รูปแบบทางการค้าในตลาดจีน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การขายปลีก ในที่นี้สามารถแบ่งออกได้เป็นอีก 2 ลักษณะย่อย คือ 1. ลักษณะที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนได้เร่ออกไปขายสินค้าให้แก่คนลาวตามหมู่บ้านต่างๆและตามตลาดนัดหมุนเวียนที่เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านทั้งใน-นอก เมืองห้วยทราย ด้วยตัวเอง 2. ลักษณะของการที่ลูกค้าเข้ามาซื้อสินค้าในตลาดจีนด้วยตนเอง โดยเฉพาะกลุ่มคนลาวภายในท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มคนไทยที่เป็นนักท่องเที่ยว มักจะเข้ามาซื้อของในช่วงวันหยุด
2. ขายส่ง คือ การขายสินค้าให้กับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาวซึ่งเดินทางมาจากหมู่บ้านอื่นๆ เพื่อซื้อสินค้าไปขายในหมู่บ้านของตน และขายให้กับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าจากฝั่งไทยที่มักจะเข้ามาซื้อสินค้าในช่วงวันหยุด แล้วนำกลับไปขายยังฝั่งไทย โดยที่พ่อค้าแม่ค้าลาวก็ไปรับสินค้าเหล่านี้กลับเข้ามาขายที่ตลาดลาวโดยไม่รู้ตัวว่าเป็นสินค้าจากตลาดจีน

กลุ่มลูกค้าของตลาดจีนสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

1. กลุ่มคนลาวภายในท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้ดังนี้ คือ
 - 1.1 กลุ่มคนลาวที่เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ส่วนน้อย (ลาวเทิง อาทิเช่น ขมุ ลาวสูง อาทิเช่น แลนแตน) ที่อาศัยอยู่ห่างจากตัวเมืองห้วยทราย และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะให้ความนิยมในการซื้อสินค้าจีนมาใช้ เนื่องจากพวกเขาเป็นกลุ่มคนลาวที่มีรายได้ต่ำ หรือ อาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มคนลาวที่มีอำนาจซื้อน้อย

ดังนั้นพวกเขาจึงจัดเป็นกลุ่มลูกค้าที่เลือกซื้อสินค้าโดยไม่คำนึงถึงในเรื่องคุณภาพ แต่จะคำนึงถึงในเรื่องของราคามากกว่ากลุ่มคนเหล่านี้มักจะเดินทางมาซื้อสินค้าจำพวกอุปกรณ์เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องใช้ไฟฟ้าและเสื้อผ้า เป็นต้น

- 1.2 กลุ่มคนลาวที่อาศัยอยู่ในเมืองห้วยทราย เนื่องจากในเมืองห้วยทรายประกอบไปด้วยกลุ่มคนลาวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งการมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกันนั้นจึงนำไปสู่การมีเหตุผลในการเลือกซื้อสินค้าจากตลาดจีนที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ

และการมีอำนาจในการซื้อที่มาก-น้อย ของผู้บริโภคแต่ละคน โดยสามารถจัดแบ่งกลุ่มคนลาวที่อาศัยอยู่ในเมืองห้วยทราย ให้อยู่ตามสถานภาพการเป็นลูกค้าของตลาดจีน ได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มคนลาวที่มีรายได้อันสูง ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนลาวที่มีสถานภาพในการเป็นเจ้าของธุรกิจเรือนพัก ร้านอาหาร ร้านค้า ข้าราชการ ฯลฯ ถือเป็นผู้มีอำนาจในการเลือกซื้อสินค้าสูง เมื่อเทียบกับกลุ่มคนอื่นๆ พวกเขาจะเลือกซื้อสินค้าบางประเภทจากตลาดจีน เช่น สินค้าประเภทเครื่องอุปโภค บริโภค และของใช้ในครัวเรือน จำพวก ถ้วย ชาม แก้วน้ำ ซ้อน ผ้าห่ม ผ้าคลุมโต๊ะ จากตลาดจีน ในขณะที่พวกเขาจะไม่นิยมเลือกซื้อสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าจากตลาดจีน เป็นเพราะสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าของจีนไม่มีคุณภาพเมื่อนำมาเทียบกับสินค้าไทย และถึงแม้ว่าสินค้าประเภทนี้ของจีนจะมีราคาที่ถูกกว่าของไทยก็ตาม พวกเขาก็ไม่เลือกซื้อสินค้าประเภทนี้จากตลาดจีนมาใช้ ในทางตรงกันข้าม กลุ่มคนลาวกลุ่มนี้กลับยินดีที่จะเสียเงินจำนวนมากในการซื้อสินค้าประเภทนี้จากไทยมาใช้มากกว่า

ดังนั้นจะสังเกตได้ว่า กลุ่มลูกค้าของตลาดจีนกลุ่มนี้จะจัดเป็นกลุ่มลูกค้าที่เลือกซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงในเรื่องของคุณภาพมากกว่าในเรื่องของราคา

2. กลุ่มคนลาวในเมืองห้วยทรายที่มีรายได้อันต่ำ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้อันไม่แน่นอน กลุ่มคนเหล่านี้จะนิยมเลือกซื้อสินค้าทุกประเภทจากตลาดจีนมาใช้ในครัวเรือน

ดังนั้นพวกเขาจึงจัดเป็นกลุ่มลูกค้าที่เลือกซื้อสินค้าโดยไม่คำนึงถึงในเรื่องคุณภาพ แต่จะคำนึงถึงในเรื่องของราคามากกว่า ซึ่งมีลักษณะหรือพฤติกรรมการบริโภคเช่นเดียวกับกลุ่มคนลาวที่เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ ส่วนน้อย

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย และมีกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติอื่นๆบางส่วนที่มักจะแวะเวียนเข้ามาซื้อสินค้าในตลาดจีนก่อนที่จะเดินทางต่อไปยังหลวงพระบางและหลวงน้ำทา เนื่องจากพื้นที่ด้านหลังของตลาดจีนเก่าติดกับท่าเรือที่เดินทางต่อไปยังหลวงพระบาง ส่วนด้านหน้าของตลาดจีนนั้น เป็นพื้นที่จอดรถประจำทางสำหรับเดินทางต่อไปยังแขวงหลวงน้ำทา เมืองสิง บ่อเต็น บ่อหาน ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้ตลาดจีนมีลูกค้า ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวสัญจรเดินทางเข้ามาแวะเวียนเลือกซื้อสินค้าอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อตลาดจีนแห่งใหม่ย้ายออกไปไกลจากตลาดจีนแห่งเก่าประมาณ 2

กิโลเมตร นั้น ได้ส่งผลทำให้ลูกค้าซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวลดจำนวนลงไป แต่ได้มีการคาดการณ์ว่า เมื่อมีการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างเมืองห้วยทรายกับอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายจะทำให้การค้าในตลาดจีนกลับคลั่งไปด้วยกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้คนจากฝั่งไทยเดินทางเข้ามาเลือกซื้อสินค้าเงิน

5.3.3.4 ตลาดจีน : สถานะการค้า

จากการสัมภาษณ์กลุ่มพ่อค้าเงินถึงสถานะการค้าในตลาดจีน พบว่าในช่วงก่อนฤดูเก็บเกี่ยวและหลังฤดูเก็บเกี่ยว สินค้าในตลาดจีนจะขายได้ดีกว่าช่วงฤดูเก็บเกี่ยว เนื่องจากกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของตลาดจีนเป็นคนลาว โดยเฉพาะกลุ่มคนลาวที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทที่ห่างไกลจากตัวเมืองห้วยทรายและประกอบอาชีพเกษตรกรรม มักจะเข้ามาเลือกซื้อสินค้าในช่วงฤดูก่อนเก็บเกี่ยวมากกว่าในช่วงฤดูฝน เนื่องจากพวกเขาต้องขังมีเวลาว่างจากการทำงาน ซึ่งสามารถเดินทางเข้ามาเลือกซื้อสินค้าในตัวเมืองห้วยทรายได้ ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้สถานะทางการค้าในตลาดจีนช่วงฤดูแล้งนั้น คู่ค้าข้างจะคึกคักมากเป็นพิเศษกว่าในช่วงฤดูฝน เพราะในช่วงฤดูฝนนั้น กลุ่มลูกค้าคนลาวที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทที่ห่างไกลจากตัวเมืองห้วยทราย ไม่สามารถเดินทางเข้ามาเลือกซื้อสินค้าได้ เนื่องจากต้องทุ่มเทเวลาให้กับการทำไร่ทำนาของตนเอง รวมทั้งความไม่สะดวกหรือความยากลำบากทางด้านการคมนาคม

ส่วนลูกค้ากลุ่มอื่นๆ อาทิเช่น กลุ่มคนไทยและกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่างก็เดินทางแวะเวียนเข้ามาซื้อสินค้าในตลาดจีนตลอดเวลา โดยส่วนใหญ่กลุ่มคนไทยจะเดินทางเข้ามาเที่ยวมากที่สุด ในช่วงวันหยุด แต่ในปัจจุบันกลุ่มพ่อค้าเงินกำลังประสบปัญหาในเรื่องจำนวนของลูกค้าคนไทยที่เดินทางเข้ามาซื้อสินค้าได้ลดน้อยลงหลังจากที่ตลาดจีนย้ายมาอยู่ในหมู่บ้านป่าอ้อย ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองห้วยทราย ประมาณ 7 กิโลเมตร ทำให้ลำบากต่อการเดินทางของกลุ่มลูกค้าคนไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลทำให้พ่อค้าเงินบางรายไม่มีความต้องการที่จะย้ายร้านค้าของตัวเองไปขายสินค้าในตลาดจีนแห่งใหม่ แต่ก็ไม่สามารถกระทำได้อีก เนื่องจากเป็นข้อบังคับที่กำหนดโดยทางการลาวเมืองห้วยทราย ที่ต้องการให้พ่อค้าเงินไปอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ในขณะที่เดียวกัน พ่อค้าเงินก็มีความหวังว่า เมื่อมีการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างเมืองห้วยทราย ของสปป.ลาว กับอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายของประเทศไทยจะส่งผลทำให้กลุ่มลูกค้าคนไทยเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าในตลาดจีนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ กลุ่มลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งมักจะแวะเวียนมาซื้อสินค้าตลาดจีนก็เริ่มลดน้อยลง เพราะตลาดจีนแห่งใหม่ไม่ได้ยึดติดกับท่ารถที่เดินทางไปยังแขวงหลวงน้ำทา เมืองสิง เหมือนตลาดจีนเก่า ส่งผลทำให้กลุ่มลูกค้าตลาดจีนที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาซื้อสินค้าในตลาดจีนน้อยลง ด้วย

สภาวะดังกล่าว จึงส่งผลทำให้พ่อค้าเงินบางรายไม่ได้สั่งสินค้าเข้ามาขายในร้านค้ามากนัก เพราะไม่มั่นใจว่าถ้าสั่งสินค้ามาแล้วจะสามารถขายได้หรือไม่

สำหรับประเภทสินค้าที่ขายดีที่สุดในตลาดจีนส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ทางการเกษตร จากการสังเกตการณ์ของผู้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า คนลาวส่วนใหญ่ที่เดินทางเข้ามาตลาดจีนก็มักจะเข้าไปซื้อสินค้าจำพวกที่ใช้กับงานเกษตรกรรม อาทิเช่น กรรไกรตัดหญ้า กรรไกรตัดกิ่งไม้ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา รถไถ เป็นต้น ซึ่งจะมีร้านค้าที่ขายเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตรโดยเฉพาะ เพียงร้านเดียวในตลาดจีน โดยร้านนี้จะเป็นร้านที่มีลูกค้าผ่านไปมาแวะเวียนซื้อสินค้ามากที่สุด เป็นเพราะ คนลาวส่วนใหญ่ที่อยู่ห่างจากตัวเมืองห้วยทรายยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพาะปลูกอยู่เป็นจำนวนมาก รองลงมาจะเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เสื้อผ้า กางเกง ผ้า ถุงมือ ถุงเท้า รองเท้า และเครื่องใช้ไฟฟ้าตามลำดับ สำหรับประเภทสินค้าที่กลุ่มลูกค้าคนไทยนิยมซื้อส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า เสื้อผ้า ถุงมือ ถุงเท้า รองเท้า และเครื่องใช้ในครัวเรือน ตามลำดับ

เมื่อถามถึงปริมาณการค้าในแต่ละเดือนกลุ่มพ่อค้าเงินไม่สามารถบอกถึงปริมาณการค้าที่ได้รับจากการขายสินค้าได้อย่างแน่นอนตายตัว เพราะปริมาณการค้าในแต่ละเดือนขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าซึ่งเดินทางมาซื้อสินค้าในตลาดจีน แต่เมื่อทำการเฉลี่ยรายได้ที่ได้รับจากการขายสินค้า พบว่า อยู่ประมาณ 8,000-15,000 บาท ต่อ เดือน เงินส่วนใหญ่ที่ได้จากการค้ากลุ่มพ่อค้าเงินจะเก็บไว้ในตู้เซฟส่วนตัว ไม่ได้นำไปฝากไว้ที่ธนาคารของเมืองห้วยทรายแต่อย่างใด

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น กล่าวได้ว่า สภาวะการค้าในตลาดจีนจะอยู่ในปริมาณมาก หรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าที่เดินทางเข้ามาซื้อสินค้าในตลาดจีนในแต่ละช่วงหรือแต่ละฤดูกาล

จากรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นสามารถนำมาสู่การอภิปรายหรือตั้งคำถามเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของตลาดจีน เมืองห้วยทราย ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ว่าเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ในเมื่อคนจีนก็ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในลาวและเมืองห้วยทรายตั้งแต่ปลายคริสต์วรรษที่ 18 ซึ่งเข้ามามีบทบาททางด้านเศรษฐกิจและการค้าขายทั้งภายในประเทศและการค้าทางไกลมาโดยตลอดตั้งรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ตอนต้นของบทที่นี้นั้น แต่กลับไม่ปรากฏว่ามีการสร้างหรือการเกิดขึ้นของตลาดจีนที่ใหญ่โตเหมือนดังเช่นในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเรากำลังพบเห็นอยู่ในขณะนี้ คือ ตลาดจีน เมืองห้วยทราย ก็เป็นเพราะการถูกควบคุมและจำกัดโดยอำนาจรัฐ จะสังเกตเห็นได้ว่าในช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามาปกครองลาวหรือในช่วงที่ลาวฝ่ายซ้ายเข้ามาปกครองลาวนั้น ต่างก็ได้จำกัดบทบาททางด้านเศรษฐกิจการค้าของคนจีนมาโดยตลอดดังได้กล่าวไว้ตอนต้นบทที่ 5 แล้วนั้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพรมแดนของรัฐทั้ง

ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจในยุคนี้ถือเป็นผู้ประกอบการสำคัญต่อการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจการค้าของกลุ่มคนจีนในยุคนี้

แต่เมื่อสังคมโลกเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความพยายามอย่างยิ่งในการเชื่อมโยงพรมแดนของรัฐต่างๆให้เป็นผืนแผ่นดินเดียวกัน หรือกล่าวได้ว่าเป็นการพยายามในการทำให้พรมแดนของรัฐหายไป(Borderless World)ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดการบูรณาการความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจของรัฐต่างๆ ดังสะท้อนออกมาให้เห็นได้จากปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ที่มีการเปิดประเทศและดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจจากการควบคุมโดยรัฐส่วนกลางสู่ระบบทุนนิยมแบบตลาด(Market Economy) ภายใต้อำนาจนโยบายจีนตงการใหม่ และที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งมีการเปิดประเทศเพื่อต้อนรับการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ พร้อมกับการปฏิรูปและพัฒนาเศรษฐกิจทั้งทางด้านตะวันออกและตะวันตกของประเทศตามแนวนโยบายสี่ทันทสนั้น ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมีนัยยะในการบ่งบอกถึงการที่รัฐทั้งสองได้สลายพรมแดนทางด้านเศรษฐกิจของตัวเอง เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่การเป็นฐานรองรับในการหลั่งไหลเข้ามาของปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็นทุน(เงินทุน) อุตสาหกรรม เทคโนโลยี แรงงาน ดังเช่นที่ อาจารย์ชัชอนันต์ ได้กล่าวไว้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์เป็นตัวกระตุ้นและผลักดันให้รัฐปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นรัฐประชาชาติ(Nation - State) สู่รัฐตลาด (Market State)

แต่อาจกล่าวได้ว่าการเปิดประเทศและปฏิรูประบบเศรษฐกิจของจีนสามารถดำเนินการและพัฒนาก้าวหน้าไปมากกว่าลาวอย่างไม่สามารถเทียบกันได้นั้น เนื่องจากจีนมีประชากรในจำนวนมหาศาลมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ซึ่งได้กลายเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของจีน มีแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดและต่อเนื่อง ตลอดจนมีโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งมากกว่า ประกอบกับการเปิดประเทศและปฏิรูประบบเศรษฐกิจของจีนจึงนำไปสู่การหลั่งไหลเข้ามาของนักลงทุนต่างชาติเป็นจำนวนมาก สิ่งที่จะสามารถยืนยันถึงการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจีนได้เป็นอย่างดี ก็คือ การไหลทะลักของสินค้าจีนสู่ตลาดทั่วโลก แต่ในขณะเดียวกันกลับพบว่า ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจีน กลับทำให้จีนต้องเผชิญหน้ากับปัญหาการถูกกีดกันทางการค้าจากกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา เกิดปัญหาการผลิตมีมากกว่าการบริโภค ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของประชาชนในประเทศ เป็นต้น จนเป็นเหตุที่ทำให้เกิดการไหลทะลักหรือเคลื่อนย้ายของผู้คนและสินค้าเงินสู่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา เพราะเงินต้องการใช้ประเทศดังกล่าวเป็นฐานการผลิตและเป็นแหล่งระบายสินค้าไปสู่ประเทศต่างๆ ซึ่ง

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจะสังเกตเห็นได้ว่าเงินเลือกที่จะใช้ประเทศด้อยพัฒนาเป็นแหล่งผลิตและระบายสินค้ามากกว่าประเทศที่มีการพัฒนาและเจริญแล้ว คำถามก็คือทำไมเงินถึงเลือกประเทศด้อยพัฒนา ก็เพราะเงินสามารถที่จะควบคุมและครอบงำรัฐเหล่านี้ได้ ในขณะที่เดียวกันรัฐเหล่านี้ก็ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากเงินทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

ด้วยปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวถือได้ว่าการเติบโตของพลังการผลิตของเงินที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านการเมืองและระบบเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการเกิดขึ้นของตลาดเงินในเมืองห้วยทราย ซึ่งกล่าวได้ว่าในยุคกระแสโลกาภิวัตน์พรมแดนทางการเมืองของรัฐไม่ได้เป็นอุปสรรคอีกต่อไปในการขยายตัวทางด้านการเศรษฐกิจการค้าของกลุ่มคนจีน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประกอบกับเมื่อเกิดการบูรณาการความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจขึ้นในอนุภูมิภาคแห่งนี้ อาทิเช่น โครงการความร่วมมือภายใต้กรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ และโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง(GMS) ที่จีนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกและมีความพยายามผลักดันในการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางบกไม่ว่าจะเป็นเส้นทางR3W ถนนเชื่อมโยงจากอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (ไทย)-ท่าลี่เหล็ก (พม่า)-เชียงตุง-ต้าลั่ว(จีน)-เชียงรุ่ง(จิ่งหง) และR3E ถนนเชื่อมโยงจาก คุณหมิง- เชียงรุ่ง -บ่อเต็น-แขวงหลวงน้ำทา-เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว- อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ไทย) ก็เพราะเงินเล็งเห็นประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศตนเองที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเหล่านี้ ซึ่งจะกลายเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญในการลำเลียงสินค้า แรงงาน บริการ ของจีนสู่ประเทศต่างๆ ได้เป็นอย่างดีมากกว่าที่จะคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของประเทศลาวซึ่งถือเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการผลักดันจากเงินอยู่ในขณะนี้ นอกจากนี้การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทาง R3E ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยผลักดันและกระตุ้นให้ตลาดเงิน เมืองห้วยทราย เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ดังจะสังเกตเห็นได้จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของตลาดเงินตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 2002 เป็นต้นมา

และเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดสภาวะของการไร้พรมแดน เกิดสภาวะการมีอำนาจที่เข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างกัน เกิดระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน เกิดการถักถักของประชาชน เกิดการเคลื่อนย้ายถ่ายเทของทุน แรงงาน สินค้าจากประเทศที่มีโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง อย่างเช่นในกรณีของจีน สู่ประเทศที่มีโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจที่อ่อนแอกว่า อย่างเช่นกรณีของลาว ที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้ผ่านการเกิดขึ้นของตลาดเงินนั้น เกิดคำถามขึ้นมาได้ว่า ลาว ซึ่งหมายความรวมถึงทั้งในส่วนของรัฐ ประชาชนตลอดจนผู้เกี่ยวข้องภายในประเทศ กำลังตกอยู่ในฐานะ

ของผู้ได้ประโยชน์หรือผู้เสียประโยชน์จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และเมื่อลาวต้องอยู่ภายใต้บริบทของผู้เสียประโยชน์นั้น รัฐ ประชาชนตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ให้เห็นในบทที่ 6 ต่อไปประเด็นดังกล่าว เพื่อจะเป็นสะท้อนให้เห็นว่าโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดสถานะของประชาชาติมั่งคั่ง ประชาชนยากจน หรือประชาชาติมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง หรือ ประชาชาติยากจน ประชาชนยากจน ดังที่รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ นักเศรษฐศาสตร์ไทยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ จริงหรือไม่อย่างไร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved